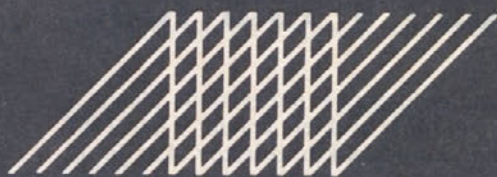


GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO



# NOVOTEKS

ŠT. 3 leto XI - MAREC 1983



Predsednik Tito na sprehodu po trgovskem centru New Delhija na svojem zadnjem obisku v Indiji leta 1974.

# Poslovanje delovne organizacije Novoteks v letu 1982

## 1. Število zaposlenih

V DO NOVOTEKS je v letu 1982 delalo naslednje število delavcev:

TOZD	ŠTEVILO DELAVCEV
Tkanina	918
Predilnica Metlika	324
Konfekcija Novo mesto	245
Konfekcija Vinica	240
Konfekcija Trebinje	456
Trgovina	86
DSSS	295
SKUPAJ DO	2564

Povprečno število delavcev je bilo v letu 1982 za 68 delavcev večje kot v letu 1981 in za 74 delavcev manjše, kot je predvideval plan.

## 2. Proizvodnja

Kljub velikim težavam pri preskrbi surovin, zlasti v drugi polovici leta 1982, ko so zakonsko določili, da ostane delovni organizaciji le 30 odst. ustvarjenih deviz, smo dosegli naslednje rezultate v proizvodnji:

proizvodnja preje (bazni kg)	1.692.206	1.634.806	96
proizvodnja tkan. in plet. (m)	3.587.917	3.439.319	96
proizvodnja konf. izd. (kom)	1.289.731	1.342.554	104

Poleg proizvodnje v lastnih konfekcijah so nam razni kooperanti v Jugoslaviji izdelali še 370.761 konfekcijskih izdelkov.

## 3. Prodaja

V letu 1982 smo prodali 3.199.796 metrov tkanin in pletenin, kar je za 4 odst. manj kot v letu 1981 in za 11 odst. manj, kot smo planirali. Do izpada prodaje tkanin je prišlo v drugi polovici leta

1982, kar je bila posledica nedoseganja proizvodnih planov v metražnem delu proizvodnje in slabše kvalitete tkanin. V letu 1982 smo prodali tudi 1.685.490 konfekcijskih izdelkov, kar je 15 odstotkov več kot v letu 1981 in 8 odstotkov več, kot smo planirali.

	Plan 1982	Izvršitev	Indeks
Prodaja tkanin in pletenin	3.199.796	2.230.311	82
domači trg (metrov)	2.286.000	2.230.311	98
izvoz	1.303.000	969.485	74
skupaj	3.589.000	3.199.796	89
Prodaja konf. izdelkov	1.685.490	668.538	82
domači trg (komadi)	600.000	668.538	111
izvoz	940.000	1.016.952	108
skupaj	1.540.000	1.685.490	109

Od skupne prodaje tkanin smo izvozili 30 odst. količin in v konfekciji 60 odst. celotnih količin.

## TABELA:



Iz podatkov je razvidno, da smo konvertibilni izvoz povečali glede na leto 1981 za 5 odst. (izvoz v letu 1981 je preračunan na isti tečaj, kot je bil v letu 1982), da pa je bil izpad planiranega za 12 odst.

Uvozili smo za 27 odst. več kot v letu 1981, plan uvoza pa smo dosegli le s 85 odstotkov.

## IZVOZ-UVOZ

Pregled zunanje trgovinskega poslovanja v letu 1982 za DO Novoteks po izvoznih in uvoznih carinskih deklaracijah (1 ž = 41,80 din)

### 1. Izvoz - konvertibilni trg

	Preračunan izvoz v letu 1981	Plan 1982	Izvršitev 1982	Indeks 82/81	Indeks izvrš./plan
Tkanina	146.128.806	244.862.310	161.497.861	110	65
Konf. Novo mesto	68.217.044	18.629.908	38.547.125	56	206
Konf. Vinica	16.130.249	23.302.112	40.712.453	252	174
Konf. Trebinje	67.224.815	67.152.332	72.291.311	107	107
Skupaj DO	297.700.914	353.946.662	313.048.750	105	88

### 2. Uvoz - konvertibilni trg

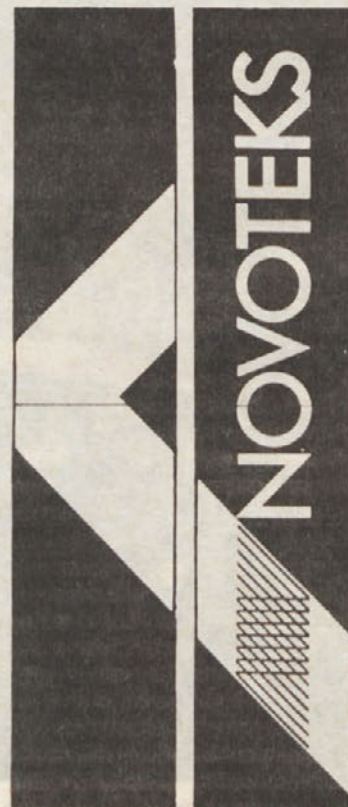
Tkanina in Pred. Metlika	204.683.250	419.009.504	357.072.040	125	85
Konf. Novo mesto	13.206.908	28.948.223	23.872.497	179	82
DSSS	59.028		135.951	230	-
Skupaj DO	293.000.186	447.957.807	381.080.488	127	85

### 3. Izvoz - kliring

Tkanina	34.379.248		28.411.338	82	-
---------	------------	--	------------	----	---

### 4. Uvoz - kliring

Tkanina	71.979		297.198	412	-
Konf. Novo mesto	7.926.572	15.000.000	13.635.790	172	90
Skupaj DO	7.998.551	15.000.000	13.932.978	174	92



## 5. Osební dohodki v letu 1982

Po posameznih temeljnih organizacijah so bili v letu 1982 izplačani naslednji povprečni neto osebni dohodki:

TOZD	φ neto OD	φ neto OD	Indeks
	81	82	
Tkanina	9.201	11.822	128
Predilnica Metlika	9.229	11.945	129
Konf. Novo mesto	8.802	11.303	128
Konf. Vinica	8.318	10.491	126
Konf. Trebinje	8.285	11.231	135
Trgovina	10.989	13.673	124
DSSS	11.488	14.615	127
Skupaj DO	9.272	11.958	129

Rast mase osebnih dohodkov glede na družbeni dogovor za leto 1982 je bila usklajena z dogovorom.

– rast primerljivega dohodka 133,53,  
– rast bruto osebnih dohodkov 129,31.

Z upoštevanjem izvoza v celotnem prihodku, rasti izvoza glede na leto 1981 in nizkega povprečja osebnih dohodkov v letu 1981 bi bila možna rast mase osebnih dohodkov 133,49. Dejanska rast je bila 129,31 in če k temu prištejemo še 4 odst. kršitev iz leta 1981, vidimo, da smo dejansko čisto na meji družbenega dogovora.

## 6. Rezultati po zaključnem računu

	1981	1982	Indeks
Celotni prihodek	2.027.170.925	2.778.843.634	137
Porabljena sredstva	1.330.542.374	1.846.240.557	139
Dohodek	696.634.550	932.603.078	134
Čisti dohodek	487.627.034	605.694.061	124

### Delitev čistega dohodka

Del ČD za osebne dohodke	360.084.133	475.693.905	132
Del ČD za skup. por. za dr. nam.	38.453.196	29.064.913	76
Del ČD za stan. izgradnjo	20.998.467	24.765.926	118
Del ČD za poslovni sklad	52.449.328	55.950.936	105
Del ČD za rezervni sklad	15.858.608	21.018.379	133

Doseženi finančni rezultati so glede na pogoje gospodarjenja v letu 1982 še dokaj ugodni. Velike probleme nam je povzročil devizni zakon, ki je bil sprejet junija 1982 in po katerem je naši DO pripadalo le 30 odst. vseh ustvarjenih deviz. Zato smo po hitrem postopku sprejeli program ukrepov, da bi lahko nemoteno poslovali. Na srečo se naši stroji niso ustavili, čeprav je bil ritem proizvodnje in s tem tudi kvaliteta motena. Kljub temu, da smo leto 1982 uspešno prebrodili, nas v letu 1983 ne čakajo nič lažje naloge; po pravici povedano so pogoji za gospodarjenje za letošnje leto še slabši, zato bo potrebno veliko naporov in odpovedovanja, da tudi letos naši stroji ne bodo utihnili.

TEODORA KOVAČIČ



## SEZNANIMO SE S FINANČNIM POSLOVANJEM V ZDRUŽENEM DELU

### RAZMERJA MED DOHODKOVNIMI IN DENARNO FINANČNIMI TOKOVI V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Ker obstaja v določenem smislu medsebojna odvisnost denarnih in dohodkovnih tokov, prihaja mnogokrat do njihovega zmotnega istovetenja. Dejansko se pa finančno–denarni tokovi in dohodkovni tokovi po svoji vsebini razlikujejo tudi tedaj, kadar so medsebojno povezani.

V ožjem smislu razumemo z dohodkovnimi tokovi tiste, ki se nanašajo na prihodke oziroma odhodke. Razlika, ki nastane med dohodkovnimi tokovi v določenem časovnem obdobju, je akumulacija.

V ožjem smislu razumemo s finančnimi tokovi tiste, ki se nanašajo na prejemke in izdatke. Razlika med finančno–denarnimi tokovi v določenem časovnem obdobju ni nujno dohodek ali izguba (akumulacija), pač pa je lahko le sprememba v obveznostih in terjatvah.

To lahko povzamemo iz poenostavljene formule proizvodnje:

Denar – obveznosti – blago – proizvodnja – blago – terjatve – denar

Pod obveznostmi razumemo vse tisto, kar smo dolžni drugim. V tem primeru je to še neplačano dobavljeno blago. Pod terjatvami

pa razumemo vse tisto, kar so drugi dolžni nam. V tem primeru gre samo za prodano neplačano blago ali storitve. To je prikazano prav zaradi lažjega razumevanja razlik med dohodkom in denarjem. Prav iz tega je namreč razvidno, da lahko OZD nima nobene akumulacije – ostanka dohodka, finančna sredstva (denar) pa se lahko kljub temu znatno spremenijo s tem, da se povečajo ali zmanjšajo obveznosti ali terjatve. Če v ta krog vključimo še povečanje ali zmanjšanje vrednosti zalog ter povečanje ali zmanjšanje najetih ter danih kreditov, prikazuje finančno–denarno stanje lahko čisto drugo sliko kot pa ustvarjeni dohodek. Zato je napačno razumevanje posameznikov, ki s svojimi vprašanji „imaš kaj denarja na računu“ razmišljajo o dohodku oz. akumulaciji. OZD lahko pri zelo veliki likvidnosti (denarju na računu) posluje z izgubo. Po drugi plati pa je lahko zelo slaba likvidnost (denarja ni dovolj za kritje tekočih obveznosti), pa OZD posluje z visoko pozitivnim rezultatom.

Iz tega sledi, da so dohodkovni in finančno–denarni tokovi medsebojno sicer povezani, vendar obstaja med njimi dosledna razlika. Najbolj se pokaže to takrat, ko je prav zaradi prevelike likvidnosti zmanjšan dohodek. To se zgodi v primeru, ko je na računih stalno več denarja – sredstev, kot pa znašajo tekoče obveznosti. Ker denar s svojim kroženjem prinaša dodatno vrednost, bi s tem, če bi ta presežek posodili drugim ali vrnili najete kredite, dobili del dohodka v obliki obresti. Zato je načelo likvidnosti nasprotje od načela rentabilnosti.

Če se sedaj povrnemo nazaj k mišljenju posameznikov in k dohodkovnim tokovom, vidimo, da je dejansko velika likvidnost zmanjšanje dohodka in veliko denarja na računu pomeni slabo gospodarjenje.

## 7. seja delavskega sveta TO TKANINA je bila 11. 2. 1983

Pri pregledu izvrševanja sklepov je bil delavski svet seznanjen z izvajanjem ukrepov za odstranitev motenj v metražnem delu proizvodnje. Delavskemu svetu je bilo pojasnjeno, da se je kvaliteta decembra in januarja precej izboljšala in je nekje na ravni pred kritičnimi meseci. Januarja je bilo sicer krajše obdobje (teden dni), ko je bila kvaliteta preje spet nekoliko slabša.

Januarja je bilo doseganje planov proizvodnje naslednje: v predilnici 104,1%, v pripravi 102%, v tkalnici 103,8% in v oplemenitilnici 104,1%. Iz teh rezultatov so vidni napori in prizadevanja delavcev.

Glede doseganja rokov dobave je bilo pojasnjeno, da se zaenkrat še ne dosegajo tisti roki, kot so določeni z naročilom. Do kasnitve rokov bo prihajalo tudi marca, in to zaradi kasnitev v preteklih mesecih in tudi zaradi nezadovoljivega asortimana razpoložljivih surovin. Vsi rezultati, doseženi v zadnjih dveh mesecih, so doseženi izključno z večjim angažiranjem vsega kadra in delavcev z več dela, tudi z nadurnim delom oz. brez prostih delovnih dni v tednu na tistih fazah, kjer so bile največje težave in potreba po povečani proizvodnji.

Tudi disciplina se je v temeljni organizaciji precej popravila,

še vedno pa ni zadovoljiva. Na področju obnavljanja tehnologije ni bilo storjenega ničesar, razen kar je bilo v moči vzdrževalnega kadra v okviru TOZD. Če se na nivoju DO ne bo spremenil odnos do reševanja problematike proizvodnje metražnega blaga, ne bo moč pričakovati zadovoljive kvalitete niti količine oziroma konkurenčnosti.

Prav tako se morajo tudi delavci služb v DSSS zavedati, da so tudi sestavni del proizvodnega procesa in da uspeh poslovanja posamezne TO zavisijo tudi od njihovega dela.

Pod drugo točko dnevnega reda je bil DS seznanjen s poročilom komisije za imenovanje individualnega poslovodnega organa TO. Delegati so v razpravi menili, naj se ta točka dnevnega reda preloži na naslednjo sejo, katere naj se udeležijo tudi vodilni delavci DO. Delavski svet je namreč menil, da je odločitev o imenovanju direktorja za temeljno organizacijo izrednega pomena, zato naj tudi vodstvo delovne organizacije da svoje mnenje.

V nadaljevanju se je bil sprejet plan proizvodnje za februar, strokovne službe pa so bile zadolžene, da do naslednje seje DS posredujejo v potrditev vse potrebne plane za leto 1983.

Delavski svet je na 7. seji potrdil še inventurne popise, sprejel več samoupravnih spo-

razumov, obravnaval več prošelj in pritožb ter obravnaval reklamacijo artikla Vojo.

## 8. seja delavskega sveta DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB je bila 15. februarja 1983.

Delavskemu svetu so bila posredovana poročila o izpolnjevanju rokov proizvodnje v kooperaciji, poročilo o kvaliteti izdelkov v kooperaciji, poročilo o kvaliteti izdelkov v kooperaciji, poročilo o količini popravljenih kosov iz kooperacije in za to porabljenih minut v TO Konfekcija ter poročila obravnaval in jih sprejel, pripomnil pa je, da je potrebno dosledno voditi evidenco po kriterijih iz pravilnika o nagrajevanju delavcev v kooperaciji, po katerih se obračunava stimulacija delavcem v kooperaciji.

Nadalje je DS sprejel predlog spremembe kriterijev za izračun osebne učinkovitosti v DSSS, kolegijski poslovodni organ in glavnega direktorja pa je zadolžil, da oblikuje skupino, ki bo pripravila stimulativen način nagrajevanju delavcev.

V nadaljevanju je delavski svet sprejel poročilo komisije za izvedbo referendumov, poročilo inventurne komisije, sprejel samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti ter obravnaval več prošelj in pritožb.

Delavski svet je odločil, da se

sklepanje o pritožbah na sklep komisije za delovna razmerja o povračilu stroškov šolanja zaenkrat odloži in počaka na odločitev oziroma stališče ostalih TO. DS DSSS namreč meni, da je potrebno v zvezi s tem zavzeti na ravni delovne organizacije enotno stališče. Pridobi naj se tudi pravno mnenje, ali niso morda zahtevki za vračilo že zastareli, ter pojasnilo o izterjavi stroškov štipendiranja tistih delavcev, ki so odšli iz delovne organizacije oziroma se kljub štipendiranju v DO sploh niso zaposlili.

Ker so vsa skladišča DSSS vezana na delo proizvodnje, je DS prejel sklep, da za delavce skladišča gotovih izdelkov konfekcije in skladišča gotovih izdelkov tkanin velja delovni čas od 5.50 do 13.50 ure. (Za ostala skladišča že velja spremenjen delovni čas).

Pod zadnjo točko dnevnega reda je DS razpravljala o predlogu komisije za delovna razmerja za ustanovitev del in nalog „vodenje in organiziranje del za izvoz metražnih proizvodov preje“. Delavskemu svetu je bil posredovan tudi opis predloga-

## FINANČNE POSLEDICE ODNOSOV V TRZENJU

- vpliv organizacijskih odločitev na finančno funkcijo,
- vpliv vezave zalog na finančno funkcijo,
- vpliv vezave terjatev do kupcev na finančno funkcijo,
- ostali zunanji vplivi,

### a) Vpliv organizacijskih odločitev

Omenjeno je bilo, da so kljub različni dohodkovni in finančni denarni tokovi med seboj povezani. Ta povezava je prav preko trženja. Pod trženjem razumemo nabavo, prodajo in s tem povezane vse transakcije, ki vežejo poleg blaga tudi denarna sredstva.

Prav v okviru trženja prihaja do nasprotja med politiko zalog (nabavo) in likvidnostjo s tem pa tudi ekonomičnostjo v OZD ter do nasprotnih težnj prodajne in nabavne funkcije v odnosu do finančne funkcije. Nasprotja nabavne in finančne funkcije se pojavljajo predvsem zaradi različnega nastopa oziroma pogleda na angažiranje in prelivanje finančnih sredstev v zaloge.

Velika zaloga pomeni zanesljivo proizvodnjo, lažjo nabavo in s tem v zvezi povzroča manj dela nabavni funkciji. Velika zaloga pa istočasno povzroča velike stroške skladiščenja (prostor), predvsem pa velike stroške angažiranja finančnih sredstev.

Nasprotja med finančno in prodajno funkcijo pa se kažejo predvsem v tem, da prodajna funkcija – čim večja prodaja in čim hitreje izpolnjen plan prodaje – popušča zahtevam kupcev s tem, da jim podaljšuje roke plačil, priznava popuste, daje blagovne kredite itd. Vse to pa dodatno veže finančna sredstva in s tem povečuje stroške zagotavljanja teh sredstev (obresti).

Če sedaj povežemo težnje nabavne in prodajne funkcije, vidimo, da so njihove težnje prav nasprotni. Nabavna funkcija težji k čim krajšim rokom plačil ter večjim zalogam, prodajna pa k čim daljšim plačilnim rokom. Tako se njihove težnje oddaljujejo. Če mednje po znani formuli vstavimo finančno funkcijo, ki naj bi zadostila v potrebah po denarju obema in če uporabimo prisposodbo, jo ti dve funkciji raztegujeta. Če je ta prostor (čas) med njima večji, več dodatnih finančnih sredstev je potrebno; torej več stroškov zaradi visokih obresti. Pri tem pa ni niti treba omeniti, da so možnosti za najem kreditov omejene.

Zato je v sodobnem tržnem gospodarstvu nujno potrebna redna večja koordinacija, organiziranost in povezanost. Pri tem gre predvsem za sodelovanje in usklajevanje tržnih funkcij s finančno funkcijo, ne pa prepuščanje posameznih funkcij, da opravljajo delo po svoje. Prav tako kampanjsko posamezno reševanje ne bo prineslo sadov, pač pa le skupno planiranje. Velikokrat se namreč zgodi, da so ljudje prepričani, in to tudi iz poslovodne strukture, da so oni samo za ta „posel“ neodvisno od drugih. Posledice ter ostalo problematiko pa naj drugi rešujejo.

Zato je nujna koordinacija vseh struktur in funkcij ter dosledno planiranje in ne parcialno reševanje ter privzgojitev miselnosti ostalih funkcij, da ob svojem delu vedno pomisli, kaj to pomeni za finančno funkcijo oziroma za stroške finančnih sredstev, ki so povezani s skupnim ciljem – dohodkom.

### b) Vpliv vezave zalog

Že v prejšnjem poglavju je bila omenjena zaloga blaga v skladišču kot nasprotje finančne funkcije. Tu gre predvsem za optimalizacijo zalog, gledano s politike zalog, ki pa prihaja tako

nih del ter ocena. V razpravi pa se navzoči s predlogom komisije za delovna razmerja niso strinjali.

## 9. seja delavskega sveta TO Konfekcija I je bila v ponedeljek, 7. marca 1983.

Pri pregledu izvrševanja sklepov prejšnjih sej je delavski svet ugotovil, da so sklepi izvršeni, nekateri pa so še v izvrševanju.

Delegati se niso strinjali z obrazložitvijo, zakaj je prišlo do zakasnitve zadnje kolekcije, in še nadalje vztrajajo, da se vse

Delavski svet je še opozoril na malomarno in neodgovorno ravnanje z inventarjem v počitniških domovih in prikolicah.

službe, ki so zadolžene za pravočasno pripravo kolekcije, pokličejo na odgovornost. Za realizacijo sklepa so zadolžili glavnega direktorja.

Pod prvo točko dnevnega reda so navzoči razpravljali tudi o problematiki v zvezi s koope-

racijo ter zahtevali, da se na naslednjo sejo posreduje vsa dokumentacija, ki je bila v zvezi z navedeno problematiko posredovana delavskemu svetu DSSS (poročilo o izpolnjevanju rokov proizvodnje v kooperaciji, poročilo o kvaliteti izdelkov v kooperaciji, poročilo o izplačani stimulaciji po kvaliteti komadov, poročilo o količini porabljenih komadov iz kooperacije v TO Konfekcija I in zato porabljenih minut).

Pod drugo točko dnevnega reda je delavski svet sprejel po-

ročilo o poslovanju temeljne organizacije v preteklem letu. Na predlog razpisne komisije je delavski svet imenoval Mija Kurpesa, ing., za individualnega poslovodnega organa TO.

Pod eno izmed točk dnevnega reda so bili navzoči seznanjeni s pogoji za pridobitev stanovanjskega posojila ter sprejeli sklep, da se v Novicah objavi razpis stanovanjskih posojil.

Na predlog komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge je delavski svet sprejel sklep, da se Gojku Cukutu za koristen predlog (prihranek blaga pri izdelavi hlač) izplača nagrada 21.574,20 din. Odgovorne delavce TO je tudi zadolžil za izvedbo in koriščenje omenjenega koristnega predloga ter da se uvede ustrezna evidenca o ustvarjeni ekonomski koristi, ki bo nastala s koriščenjem tega predloga.

Pod zadnjo točko dnevnega reda so člani delavskega sveta sprejeli samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto ter samoupravni sporazum o ustanovitvi energetske skupnosti za Dolenjsko in Posavje.



pogosto v nasprotje s finančno politiko, kajti vzdrževanje zalog povzroča velike stroške (skladišče, ljudi, prostor, manipulacijo itd.) in prav tako večja tudi potrebe po finančnih sredstvih. Če izhajamo iz osnovne naloge nabavne funkcije, ki je v zagotovitvi dovolj velikih količin materiala za nemoten potek proizvodnje, vidimo, da je njena težnja to doseči s čimprejšnjimi in čim večjimi nabavami.

Vendar pa naj bi bile zaloge čim manjše, pa še vedno tako velike, da omogočajo normalno proizvodnjo. Iz tega sledi, da bi morala vsa nekurantna zaloge, to je zaloge, ki se v krajšem časovnem razdobju ne uporabljajo, iz skladišča. Predvsem pa je tu pomembna organizacija proizvodnje tako, da se na posameznih fazah ne zadržuje blago več, kot je nujno potrebno za nemoten potek proizvodnje. Optimalizacija zalog je vedno potrebna in nujna predvsem pa takrat, ko so stroški obresti vedno večji. Poudarjeno je bilo, da zaloge vežejo določena finančna sredstva. Ta sredstva pa ne glede na lastnino (lastna ali sposojena) imajo svojo ceno na trgu, to je obrestno mero. Če so tuja sredstva, se na nje plačujejo visoke obresti, če so pa lastna sredstva pa bi lahko te obresti prejeli kot dohodek. Tu se pojavlja spet nasprotje med zalogami in finančno politiko. Miselnost posameznikov je v tem, da čutijo zadovoljstvo, če vidijo velike zaloge. V času inflacije je to res, ampak le včasih, ne pa vedno. Velikokrat se zgodi, da je strošek finančnih sredstev in strošek zadrževanja zalog večji. Če pa k temu prištejemo modne spremembe in kurantnost se velikokrat zadovoljstvo spremeni v nezadovoljstvo. Zato naj velja zaključek, da naj bodo zaloge optimalne in naravnane v preračunano plansko politiko zalog, ki bo zagotavljala tudi rentabilno uporabo finančnih sredstev v zalogah.

Politika zalog pa spet ne sme biti enkratni posel, pač pa se mora stalno prilagajati glede na vse ostale vplive tako zunanje ter vplive poslovnega procesa. Zato naj bi bilo prilagajanje politike zalog stalna naloga OZD.

### c) Vpliv terjatev do kupcev na finančno funkcijo

Omenjeno je bilo še nasprotje med finančno in prodajno funkcijo. Težnja in osnovna naloga prodajne funkcije je čim večja in čim hitrejša prodaja. V prizadevanju za čim hitrejšo realizacijo plana prodaje največkrat popušča zahtevam kupcem (daljši roki plačil, kreditiranje, dodatni popusti in podobno). Tu se pojavlja težnja — tako imenovana „kupec ima vedno prav“, kar pa je v naši panogi še bolj privatno. Ta težnja pa v sodobnem trženju predvsem pa socialističnem ne bi smela obstajati. Razumljivo je, da so taki posegi v nasprotju s finančno funkcijo, kajti vse to predstavlja odtujitev določenega obsega sredstev za vedno ali za daljši čas.

Do sedaj so bila opisana le osnovna nasprotja. Pojavljajo pa se še nekatera zaradi neznanja, nepoznavanja rezultatov, ki sledijo največkrat samo ustnim dogovorom. Kot na primer se velikokrat pojavi zmotno istovetenje oziroma primerjava procenta konta s procentom obrestne mere. Kot drugo pa se pojavlja novost posameznikov glede pomembnosti prodaje. Njena pomembnost naj bi bila nad vsemi itd.

### d) Ostali zunanji vplivi

Kot ostali vpliv na finančno funkcijo in eden od zelo vplivnih je inflacija. Ker inflacija razvrednoti lastna sredstva, znatno povečuje po vrednosti zalog, so za kritje le-teh potrebna vedno večja denarna

Dne 24. februarja 1983 je bila v sejni dvorani delovne organizacije skupna seja koordinacijskega organa in družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije Novoteks, na kateri je bilo obravnavano poročilo o doseženih rezultatih poslovanja delovne organizacije v letu 1982 ter obrazložen plan DO za letošnje leto.

Po obrazložitvi rezultatov poslovanja, doseženih v preteklem letu, je bilo v obširni razpravi ugotovljeno, da so bili v letu 1982 kljub težkim pogojem gospodarjenja doseženi ugodni rezultati. Pomembna ugotovitev je tudi (ta je osnovno vodilo v našem akcijskem programu, sprejetem julija 1982), da je Novoteks ostal enoten kljub temu, da ima dva proizvodna programa in da ima dva različna pogoja delovanja.

**Po razpravi so bila izoblikovana naslednja stališča in sklepi:**

1. Po izdelavi zaključnega računa naj se pripravi temeljita analiza poslovanja preteklega leta s posebnim poudarkom na produktivnosti, izvozu in uvozu, likvidnosti, zaloge in obresti.

Zadolženi: direktorji tozdov, sektorjev in služb, v katerih pristojnost spadajo posamezni problemi.

2. Na podlagi ugotovljene analize in ukrepov naj se ponov-

no pregleda stabilizacijski program, pripravi predlog dopolnitve in posreduje v obravnavo in sprejem samoupravnim organom. Ugotovljeno je, da smo v preteklem letu stabilizacijski program dosledno izvrševali, zaktaknilo pa se je pri kadrovske politiki in zahtevi po povečanju izvoza.

V analizi naj se podrobneje opredeli vprašanje Novoteksove ter družbene režije. Še nadalje je potrebno vztrajati pri zahtevi, da se bo število režijskih delavcev zmanjševalo.

3. Izdelati naj se analiza oziroma naj se doseženi rezultati temeljnih organizacij primerjajo z rezultati, doseženimi v ostalih delovnih organizacij naše panoge (volnarske, konfekcijske ipd.)

Zadolžen: vodja plansko-analitiške službe.

4. Tudi letos je pričakovati zelo zaostrene razmere na tržišču, zlasti še na področju volnarskega programa. Zato bo moral Novoteks zlasti v metražnem delu svoj proizvodni program čimbolj prilagajati zahtevam trga.

Odgovorni: direktor TO Tkana in TO Predilnica Metlika ter direktor prodajnega sektorja.

5. Posebno pozornost je potrebno posvetiti doseganju rokov in kvaliteti, za kar bo potrebno večje sodelovanje skup-

nih služb, nabave, prodaje, finančne službe – in proizvodnje.

Odgovorni: direktorji TO in imenovanih sektorjev.

6. Zelo zaskrbljujoče je naraščanje zalog tkanin. Prodajni sektor naj pripravi ustrezno analizo in predlog ukrepov.

7. Ugotavlja se, da se z nardurnim delom često nadomešča izgubljeno delo. Običajni razlog je neorganiziranost v rednem delovnem času. Zato je potrebno tudi nadurnemu delu posvetiti več pozornosti.

Zadolženi: direktorji TO in sektorjev.

8. Zaradi zaostrenih razmer je bil v preteklem letu zmanjšan investicijski program oziroma izvršen v okviru možnosti. Tudi za leto 1983 je potrebno pripraviti plan investicij.

Zadolžen: direktor tehnično-razvojnega sektorja.

9. V delovni organizaciji je potrebno oživiti inventivno dejavnost, s pomočjo katere bi lahko reševali tudi pomanjkanje rezervnih delov. Zato je potrebno za posamezne stroje izvesti razpise koristnih predlogov, le-te pa tudi ustrezno nagraditi.

Zadolžen: predsednik komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge.

10. Začeti je potrebno reševati kadrovske politiko, kot je načrtovano v stabilizacijskem programu, in pripraviti predlog potrebnih kadrov s programom dela za obravnavo na delavskem svetu delovne organizacije.

Zadolžen: vodja kadrovskega oddelka.

11. Ugotavlja se, da se morajo odnosi med skupnimi službami in temeljnimi organizacijami glede strokovnosti poglobljati. Ugotavlja se, da ni razlogov, zlasti v sedanji ekonomski situaciji, da bi prihajalo do obtoževanj.

Ohraniti je potrebno enotnost, to velja tako med skupnimi službami in med temeljnimi organizacijami, prisotna pa mora biti tudi večja kreativnost.

Koordinator: glavni direktor.

12. Ugotovljeno je, da pri načrtovanju dela obstaja še dovolj rezerve, zato je potrebno planiranje na vseh področjih spraviti na večjo strokovno raven (planiranje proizvodnje, prodaje, finančnih sredstev, nabave).

13. Razmišljanja oz. ugotovitve je potrebno pravilno posredovati delavcem, vse morebitne nejasnosti in pripombe pa sproti razčistiti. Za to akcijo so zadolženi: sindikat, ZK in vodilni delavci. Vodilni delavci morajo sodelovati na zborih delavcev ob sprejemanju zaključnega računa.

Pod drugo točko dnevnega reda so bili navzoči seznanjeni s planom delovne sile, planom proizvodnje, prodaje na domačem in tujem trgu, planom uvoza ter dinančnim planom. Ker nam po predlaganem planu izvoza in uvoza primanjkuje precej deviznih sredstev, je bil sprejet sklep, naj se v enem tednu uskladi izvozno uvozna bilanca.

sredstva. OZD, ki ustvarijo toliko ostanka dohodka in le-tega dajo v poslovni sklad, da krijejo s tem povečanje vrednosti zalog, za te OZD lahko rečemo, da ustvarjajo normalne poslovne rezultate. S tem uspevajo, da jim za povečano vrednost zalog ni potrebno najemati dodatnih dragih kreditov. OZD, ki tega v zadnjih letih niso uspele ustvariti (to je večina OZD), pa morajo za vsako vrednostno povečanje zalog dobiti dodatna tuja sredstva. Tako postajajo vedno bolj odvisne od tujih posojil, pri sedanjih visokih obrestih pa izgubljajo pretežni del dragocenega dohodka. Kot posebnost se pojavljajo tudi združevanja v SIS po zaključnem računu.

Če TOZD ugotovi po zaključnem računu pozitiven rezultat, ne glede na to, kako je visok, mora obvezno vplačati vse vrste združevanj. Tako se lahko zgodi, da TOZD več združuje – posoja drugim, kot pa je ustvaril ostanka dohodka za lastne potrebe. Tako mora za ta obvezna združevanja sama najeti kratkoročne kredite.

Pod ostale vplive sodijo še vplivi kreditnega trga. Tu so predvsem vračunani najemanje kreditov in cena za to koriščenje ter ostali pogoji.

Dokler ni veljal še zakon ponudbe in povpraševanja, so bile obrestne mere določene administrativno. Prav tako vsi pogoji najemanja kreditov. V zadnjem času pa je obrestna mera odvisna od stopnje inflacije ter rezultat ponudbe in povpraševanja. Zato predstavljajo obresti v DO, ki so znatno zadolžene, zelo visok del stroškov oziroma del dohodka za druge.

**LIKVIDNOST IN PROBLEMI V ZVEZI S TEM**

Preden se lotimo problematike likvidnosti v letu 1982, moramo najprej podati nekaj podatkov glede pokrivanja sredstev DO z lastnimi viri oziroma razmerje med lastnimi in tujimi sredstvi.

Po stanju v začetku leta in 30. 9. 1982 je DO uporabljala vire sredstev po naslednji strukturi:

	1. 1. 1982	30. 9. 1982
1. Lastna sredstva	%	%
– poslovni sklad	74,9	58,7
2. Tuja sredstva		
– viri odstop. v uporabo	1,7	1,4
– dolg. kred. za osn. sred.	0,4	1,4
– dolg. kred. za obr. sred.	2,1	1,1
– kratkor. kred. za obr. sred.	20,9	27,4
	100,0	100,0

Iz preseka bilance je razvidno, da DO pokriva obratna sredstva z viri po naslednji strukturi:

	1. 1. 1983	30. 9. 1983
Poslovni sklad	17,20	9,18
Ostali dol. viri	5,04	2,39
Kratkoročni krediti	22,75	28,89
Dobavitelji	7,78	11,60
Druge obveznosti (skup. rezerv.)	33,61	30,33
Menice	8,76	6,66
Ostali krat. viri	4,86	10,95

# New Delhi – mesto sedme konference neuvrščenih

Sedma vrhunska konferenca neuvrščenih bi po sklepu šeste konference v Havani morala biti v iraškem mestu Bagdadu.

Zaradi vojne med Irakom in Iranom je bilo srečanje v Bagdadu neizvedljivo in je tako Indija pred nekaj meseci sprejela organizacijo srečanja neuvrščenih, kar je zahtevalo izredne organizacijske in druge napore.

Konferenca se odvija v veliki kongresni dvorani New Delhija v strogem središču mesta.



Edenen od pet milijonov prebivalcev New Delhija.

Za neuvrščene države, še posebno za Indijce in Jugoslovane, je sedmo srečanje v New Delhiju velikega pomena. Prav v tej dvorani so pred devetimi leti nadvse svečano predali maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu Nehrujevo nagrado za mir in sodelovanje med narodi.

25. januarja 1974 leta so gostitelji izpovedali svoja iskrena čustva in spoštovanje tovarišu Titu, enemu od ustanoviteljev gibanja neuvrščenosti. Na čast visokemu gostu so priredili kulturno-umetniški program, kjer so prikazali bogastvo indijske folklorne. Posebno pristrčno je bilo, ko so dragemu gostu zapeli venček narodnih pesmi iz Hrvaškega Zagorja. Takrat je bil to šesti in zadnji obisk maršala Tita v tem večmilijonskem mestu v Indiji.

New Delhi je bil zgrajen v času največjega vzpona britanskega kolonializma in cesarstva leta 1911. Na nenaseljenem platu, nekaj kilometrov od starega mestnega jedra Delhija, se je začelo graditi novo sodobno mesto in bilo dokončano v desetih letih. Vse so vnaprej predvideli – ceste, trge, parke, javna poslopja, nasade, trgovske, industrijske, športne in druge objekte. Celotno mesto je obdano z zelenilom, pa tudi široke avenije so polne cvetja in okrasnega drevja. V samem

središču je čudovita Raštrapati bavan – predsedniška palača, zgrajena kot rezidenca britanskega podcesarja.

Palača ima 340 dvoran in sob, je nekajkrat večja in razkošnejša od Buckinghamske palače, kraljevskega dvora v središču Londona.

Mednarodno letališče Palam, oddaljeno kakšnih 20 km od središča novega Delhija, eno najprometnejših letališč na svetu, je v dnevih prihoda več kot sto voditeljev držav in vlad z okrog 4000 članov delegacij, gostov, prevajalcev, opazovalcev in tehničnega osebja ter preko 1000 časnikarjev, poročevalcev za RTV iz neuvrščenih držav ter vodilnih svetovnih časopisov bilo prvi pozdrav udeležencem sedmega srečanja neuvrščenih.

Poleg velikanskega hotela „Ašoko“ v New Delhiju je bilo še nekaj nadvse udobnih in luksuznih hotelov predvidenih za dobro počutje, varnost in delo delegacij. V bližini centra je tudi olimpijska vas, ki so jo dokončali lani za vseazijske športne igre – do sedaj največje športne prireditve v Indiji.

Ko berete te vrstice, se boste nekateri spomnili, da sem ob 25-letnici prvega potovanja v Indijo in Burmo ter srečanje tovariša Tita in Nehruja v Bombayju decembra leta 1954 opisal to zgodovinsko pot v

našem glasilu. Takrat sem imel srečo biti v bližini, ko sta se na „Galebu“ srečala Tito in Naser ob Titovi vrnitvi v domovino. V nekajurni plovbi po Sueškem prekopu sta velika državnik snovala politiko neuvrščenosti ter tako postala tvorca nove politike. Popeljala sta številne majhne države v novo obdobje, ko si vsaka dežela urejuje in gradi svojo državo tako, kot ji to najbolj ustreza. Skupaj naj bi učinkovito vplivali na mednarodno popuščanje, razreševanje kriznih žarišč po poti medsebojnega dogovarjanja in se zavzemali za reševanje težkih gospodarskih problemov.

Z velikim zanimanjem in pozornostjo je bil sprejet govor predsednika predsedstva SFRJ Petra Stambolića, saj je podkrepil izvirna načela neuvrščene politike in gibanja. Iz razprav je bilo razbrati, da se vse neuvrščene države zavzamejo za pomiritev med Irakom in Irakom ter za sklic mednarodne finančne konference. Velika je možnost vplivati na velike sile, da končajo nesmiselno tekmo v oboroževanju, s tem ravnajo v smislu popuščanja ter sodelovanja z nerazvitimi in tako pomagajo do boljše življenjske ravni narodom, ki se še vedno bojujejo s siromaštvom, lakoto in bedo.

(Nadaljevanje na 8. str.)

Iz podane strukture je razvidno, da so se znatno povečali v letu 1982 predvsem kratkoročni krediti. Zaradi naglega naraščanja cen osnovnemu materialu, k temu je pripomogla tudi devalvacija dinarja (pretežni del surovin je iz uvoza), so se znatno vrednostno povečale zaloge surovin, nedovršene proizvodnje in polproizvodov, gotovih izdelkov in trgovskega blaga. Povečale so se zaloge tudi količinsko, predvsem na račun povečane proizvodnje v kooperaciji. Zaradi tako naglega povečanja smo bili prisiljeni v letu 1982 najeti dodatne kredite oziroma tuje vire. Zaradi omejevanja dajanja kreditov oziroma plasmajev bank, nam povečanih potreb po kreditih ni mogla kriti poslovna banka, pač pa smo morali le-te najemati pri drugih OZD. Ti krediti pa so bili predvsem z zelo kratkim rokom vračila, od 3 – 30 dni. Ker pa se situacija ni menjala, pač pa je potreba po kreditih naraščala, smo te kredite vračali z najemanjem novih, spet pri drugih OZD. Kratkoročni krediti so se od 1. 1. do 30. 9. ko se je dejansko naraščanje ustavilo, povečali za približno 180 milijonov dinarjev. Pri tem je potrebno poudariti, da so to krediti zelo razdrobljeni od 1 milijona do največ 30. Takih OZD, ki pa bi imela velika sredstva na posodo, je vedno manj, zato se tudi krediti bolj drobijo.

Iz te slike je jasno razvidna problematika financiranja oziroma likvidnosti. Poleg zelo zahtevnega dela, telefoniranja, prošenj in iskanja možnosti ter spremljava po ročnosti, sklepanja pogodb, itd. pa se je v letu 1982 pojavil še dodatni problem. Zaradi usklajevanja obresti s stopnjo inflacije je obrestna mera v letu 1982 naglo naraščala, in to od 12 % do 20 %. Še bolj pa je naraščala pri OZD, pri katerih smo mi najemali kredite. Tu pa je naraščala od 12 do 25 % v zadnjih mesecih.

Zaradi stalnih vračanj in najemanj novih kreditov je bila stalno prisotna nevarnost nelikvidnosti naše OZD. Velikokrat je za las manjkalo, da ne bi uspeli pravočasno izplačati OD ali pa poravnati pogodbene obveznosti. Samo z zelo velikim angažiranjem vseh nam je uspelo zagotoviti še dokaj normalno likvidnost.

V letu 1983 pa se bo situacija še poslabšala. Možnosti za najetje kreditov so vedno manjše, poleg tega pa so obresti odrezale precejšen del dohodka, v letošnjem letu pa se bodo podvojile. Zato je nujno potrebno čimbolj optimirati zaloge, nekurantne zaloge pa v sedanjem času nimajo kaj več iskati v skladiščih.

Če opravimo podrobnejšo analizo lahko ugotovimo, da so se zaloge sicer znatno povečale vendar samo vrednostno. Količinsko so povečale le v TOZD Konfekcija I in to v materialu za 31 %, v proizvodnji 26. Povečanje gre predvsem na račun kooperacije. Saj je celotno povečanje proizvodnje prav v kooperaciji.

Zaloge v TOZD Tkanina pa so se količinsko povečale le v proizvodnji (Apretura). Znatno je porasla vezava sredstev pri kupcih in to za 93 %. To je posledica povečanih cen ter daljših plačilnih pogojev in pa nelikvidnost kupcev.

MARTIN DRGAN



Vrata Indije—spomenik padlim v prvi svetovni vojni v New Delhiju.

(Nadaljevanje s 7. str.)

*Spomnimo se samo besed, ki jih je izrekel tovariš Tito na šestem vrhu v Havani. „Nikoli ne smemo zanemariti tistega, kar nam je skupno in kar nas združuje. Postaviti se moramo po robu vsemu, kar nas ločuje in kar ustreza prodiranju tujih interesov v naše vrste“. Te besede tovariša Tita je podčrtal v svojem govoru tudi tovariš Peter Stambolić, ker ta Titova misel ostaja kot kačipot in trajna obveznost gibanja neuvrščenosti. V nadaljevanju je tovariš predsednik dejal: „Svet danes bolj kot kdajkoli doslej*

*potrebuje korenite spremembe, da bi živeli v miru in varnosti. Izhode iz sedanje krize moramo iskati v resnični demokraciji mednarodnih odnosov. To vključuje našo največjo angažiranost v boju proti politiki s pozicij sile in nadvlade, da bi zadržali pridobljene privilegije in odnose neenakopravnosti v svetu. Poudaril je, da številna krizna žarišča in spopadi ogrožajo mir v svetu, in dodal, da je pri iskanju rešitev za vsa krizna žarišča treba izhajati iz enakih meril, temelječih na listini ZN in na izvornih načelih politike neuvrščenosti.*

IVAN IVKOVIČ

## Ob 100-letnici smrti Karla Marxa

14. marca 1883 je v Londonu umrl tvorec znanstvenega socializma Karl Marx. Rodil se je v mestecu Trieru 5. maja 1818. Po končani gimnaziji se je vpisal na študij prava v Bonnu, študije pa je nadaljeval in končal v Berlinu leta 1841. Že kot mlad študent s solidno humanistično vzgojo je aktivno sodeloval v intelektualnih in političnih tokovih svojega časa. S svojim prodornim razumom, kjer ni bilo prostora za polovičarstvo je obvladoval široka področja raznih vej znanosti. Ukvarjal se je s filozofijo, pravom, zgodovino in umetnostjo — ves čas pa je pisal in objavljaj filozofske članke in dialoge. Izredni pogledi mladega genija so ohranjeni v pismih, ki jih je mladi Karl Marx pisal svojemu očetu. Posebno značilno in pomembno pa je pismo,

ki ga je Karl napisal 10. novembra leta 1837.

Cenzura tedanjega časa na Pruskem je bila neizprosna in je že v kali onemogočila in zavirala nova filozofska gledanja na bodoči socialistični razvoj sveta. Marx je kmalu uvidel, da na Pruskem ni niti najmanjše možnosti za delo svobodnega misleca in da si ne more zagotoviti niti najskromnejših življenjskih možnosti, zato se je nekaj pred tem, preden so prepovedali izhajanje časopisa „Renske novice“ (Rheinische Zeitung), odločil za izhajanje novega časopisa, ki pa naj bi izhajal v Parizu. Velik del časa je Marx neutrudno delal in iskal rešitve v filozofskem vprašanju socializma in komunizma. Socializem in komunizem se je izredno hitro širil v sami Nemčiji — pa tudi drugod po svetu, za kar



Palača predsedstva vlade v New Delhiju.

ima nemalo zaslug Karl Marx.

V začetku 1845 je moral Karl Marx emigrirati na zahtevo pruske vlade. Iz Pariza je skupno z družino emigriral v Belgijo. Hkrati so se tudi začele velike ekonomske težave, na katere pa je bil že vaje, saj so ga spremljale vse življenje. V Brukselu je Marx nadaljeval z dograjevanjem svoje nove filozofske in sociološke koncepcije in začel s praktično komunistično akcijo.

V Bruxellesu je Marx z Engelson, Wolfom, Weydemejerjem, Gigotom in drugimi osnoval komunistični dopisni komite. S tem je stopil v zvezo s francoskimi, angleškimi in nemškimi komunisti, bojeval se je za nova revolucionarna dognanja in razumevanja ter proti raznim utopističnim drobno borzuaznim socialističnim nazorom. Tako je Marx pridobil in pridobil številne komuniste, skupno z Engelson sta predlagala osnovanje Zveze komunistov, kar se je tudi zgodilo leta 1847 v Londonu. Na drugem kongresu Zveze komunistov (novembra in decembra 1847) so osvojili Marxova in Engelsonova razumevanja in naložili so jima izdelavo manifesta komunistične partije.

Osnovne misli tega genialnega dela je formuliral Marx. Manifest komunistične partije (Manifest der kommunistischer Partei) je izšel februarja 1848 kot glasnik novih revolucionarnih dogodkov. V Manifestu je Marx sistematično obdelal nove poglede na razvoj družb, na razredni boj, cilje, taktiko in zahteve komunistov.

Z izbruhom revolucije v Nemčiji se je Marx nemudoma priključil revolucionarnemu boju, v Koelnu je pričel izdajati časopis Nove renške novice, ki so bile vse do zloma revolucije njen najbolj revolucionaren organ. S prodorom revolucije so prenehale izhajati tudi Nove renške novice in Marx je ponovno emigriral, vendar je nadaljeval z bojem, tokrat v Londonu.

Karl Marx se je zelo hitro dokopal do spoznanja, da o neki novi in hitro pripravljene revoluciji ni niti govora; z druge strani pa so se tudi razrahljale vezi in enotnost med emigranti, tako da je Marx po insceniranem procesu v Koelnu predlagal razpustitev Zveze. S tem se je začelo najtežje obdobje Marxovega emigrantskega življenja. Poleg vse težjih ekonomskih razmer, iz katerih mu je izdatno pomagal Engels, sta Marxu umrla dva otroka. Da bi se prehranjeval, je sodeloval v raznih časopisih, revijah in edicijah. Poleg tega je intenzivno nadaljeval s študijem politično-ekonomskih problemov. V tem času je izdal nekaj knjig ter objavil številne članke in razprave.

Ko je bila leta 1864 osnovana Prva internacionala, je Marxov genij prihranil Internacionalni (začeni od prvih statotov in celotne konkretne politike) nepotrebno tavanje in jo popeljal po svetlih poteh nove politične usmeritve, katere svet doslej ni poznal. V vseh bojih Internationale, kakor tudi v boju proti buržuaziji in znotraj lastnih vrst je Marx aktivno deloval — pisal je njene proglose



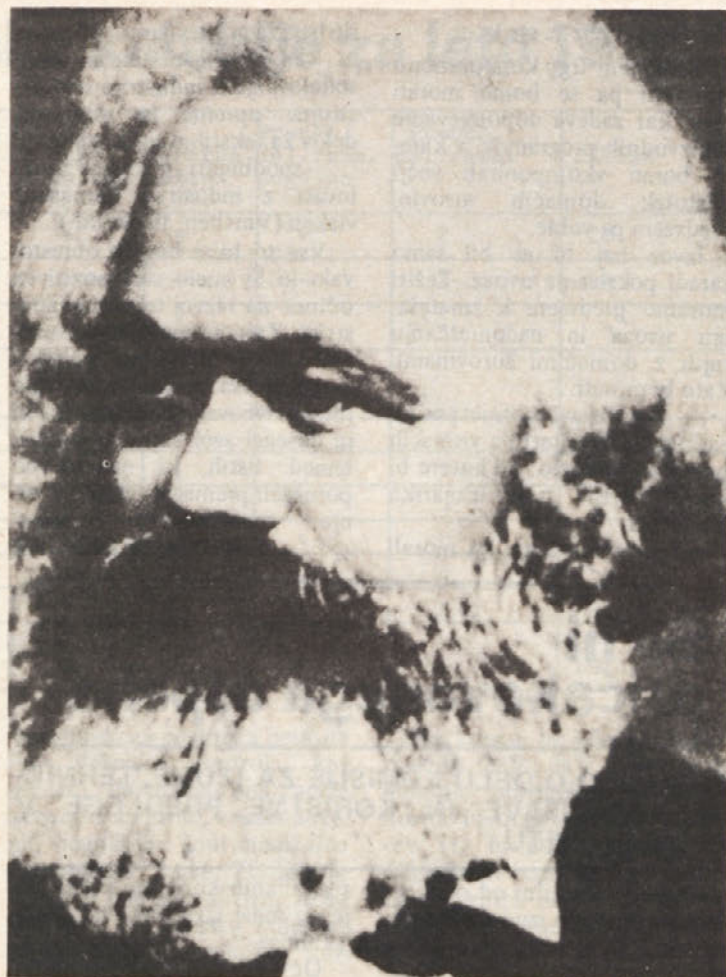
in teze za kongres itd. Istočasno je dokončeval svoje največje znanstveno delo Kapital (Das Kapital – Kritik der politischen Oekonomie – 1867), ki je bilo in ostalo do danes ne samo najboljšo delo političnoekonomske literature, ampak tudi najboljšo komunistično literarno delo.

Novi dogodki, francosko-pruska vojna in Pariška komuna so Marxu omogočili, da se še naprej ukvarja s problemi revolucije, države in socializma. Ti zapisi so izšli v treh zvezkih. Po vseh teh dogodkih in po notranjih razčiščevanjih z anarhistom Bakuninom je Internacionala leta 1872 preselila svoj sedež v New York, leta 1876 pa

prenehala z delom. Marxu so se bližala zadnja leta življenja. Pod težo izrednih intelektualnih naporov, katerim so se pridružile tudi ekonomske težave, se mu je zrahljalo zdravje, da mu je zmanjkalo moči, da bi dokončal svoje kapitalno delo. Tudi naprej je objavljaj svoje ekonomske študije, spremljal razvoj zgodovinskih dogodkov, pomagal delavskemu razredu pri njegovem boju in organiziranju.

Leta 1881 je umrla Marxova žena Jenny, ki ga je verno in nesebično spremljala vsa dolga leta boja in samoodrekanja. Za Karla Marxa je smrt žene Jenny bila nenadomestljiva izguba. Nedolgo zatem so se zaprle oči tudi Karlu Marxu – prvi in največji osebnosti v zgodovini socializma na svetu.

Človeštvo je v tem stoletju dalo dosti velikih umov. Osebnost, ki je s svojo širino in globino svojega uma oplodila toliko znanstvenih področij in pri tem pokazala svetle perspektive tlačnemu človeštvu, in opozorila na sredstva za razreševanje protirečij sodobne zgodovine, pa je bila samo ena – Karl Marx.



GLASILO TEKSTILNE TOVARIŠNE NOVO MESTO

**NOVOTEKS**

Sodelujte v glasilu svoje delovne organizacije!

## Le v razvoju skupnih projektov je bodočnost

Sestanek, sklican prav na praznik žena, je narekoval, da se spomnimo naših sodelavk, saj je tudi zato sklican. Zahvalili smo se tovarišicam za sodelovanje in jim čestitali praznik.

Predsednica društva je čestitala vsem prisotnim pa tudi tistim tovarišicam, ki se sestanka niso mogle udeležiti zaradi bolezni, izmenskega dela ali službene odsotnosti. V društvu inženirjev in tehnikov je včlanjenih kar 70 tovarišic, kar ni majhno število; to pa ni nič čudnega, saj smo glede na področje dela ženski kolektiv. To potrjuje tudi podatek, da je v celotni delovni organizaciji zaposlenih kar 1760 delavk, od tega v Trebinju 440. To pomeni, da smo ne oziraje se na to, kako nas jemljejo sodelavci, prispevali velik delež v razvoju, ugledu in življenju Novoteksa.

Po pozdravnem nagovoru je generalni direktor Slavko Pavlin govoril o perečih vprašanjih gospodarjenja – trenutni devizni situaciji ter fenomenu zadolženosti DO in kreditni politiki s posebnim poudarkom na našo delovno organizacijo.

4. marca 1983 je bil Novoteks gostitelj pomembnega srečanja predsedstev Zveze inže-

### 8. MARCA SO SE SESTALI ČLANI DRUŠTVA INŽENIRJEV IN TEHNIKOV DOLENJSKE

nirjev in tehnikov tekstilcev SR Slovenije in SR Hrvatske. Na tem strokovnem posvetu so sodelovali tudi sekretarji Gospodarskih zbornic obeh republik ter direktor Unitexa, ki so se vključevali v razpravo na temo „POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI TEKSTILNE INDUSTRIJE Z MODERNIZACIJO OPREME IN TEHNOLOŠKIH POSTOPKOV ZA POVEČANJE IZVOZA“.

Dovolite mi, da v nekaj besedah povzamem misli iz razprave na tem srečanju.

Vsakodnevno poslušamo o izgubah v gospodarstvu, vendar med njimi ni tekstilcev, a ne glede na to ali so proizvajalci preje, metraže ali oblačil. To velja za Slovenijo in za sosednjo republiko Hrvaško. Poudarjeno je bilo, da je kljub težavam tekstilna industrija vitalna in da iz leta v leto povečuje izvoz.



Tekstilna industrija je dokazala, da obvlada tehnologijo, da konstantno sledi napredku v svetu in spodbuja inventivno dejavnost. Dobili smo in dobivamo vrsto priznanj na raznih sestankih na vseh ravneh od občinskih do zveznih organizacij, vendar tekstilci od tega nimamo prav nič.

Tekstilna industrija je živela, živi in bo živela. Zastavlja se vprašanje, kako posodobljati naš strojni park, kako sprejemati in obvladovati novo tehnologijo, ko pogosto nimamo sredstev niti za osnovni material za nemoteno proizvodnjo. Ne smemo se predajati malodušju, niti ni čas za čakanje na boljše čase. Pospešeno moramo pripravljati projekte dopolnilnih in razvojnih programov ne glede na trenutno situacijo.

Tudi na razvitem zahodu je bila podobna situacija. Pri tem so nekatera podjetja propadla, druga so se modernizirala. V današnjem času, ko je na pretek delovne sile, se odpirajo nove konfekcije, za katere niso potrebne velike investicije. Pospešeno se moramo razvijati, posodobljati obstoječi strojni park in tehnologijo, sicer ne bomo

(Nadaljevanje na 10. str.)

(Nadaljevanje z 9. str.)

na zunanjem trgu konkurenčni. Razvijati pa se bomo morali tudi, kar zadeva dopolnjevanje proizvodnih programov, v katere bomo vključili večji odstotek domačih surovin, predvsem pa volne.

Izvoz naj bi ne bil samo zaradi pokrivanja uvoza. Težiti moramo predvsem k zmanjšanju uvoza in nadomeščanju tujih z domačimi surovinami. Zato bi morali:

– v povezavi s kmetijskimi združenji razvijati na višinskih pašnikih ovčerejo, od katere bi imela koristiti tudi usnjarska industrija;

– podobno temu bi morali

skrbeti za gojitev lanu;

– imeti boljše stike in večje sodelovanje z industrijo strojev, strojne opreme in rezervnih delov za tekstilno industrijo;

– spodbujati in tesneje sodelovati z industrijo kemijskih vlaken (Vartilen, Julon itd.)

Vse to bi se bogato obrestovalo in bi imelo svoj pozitiven učinek na razvoj tekstilne industrije. Zato se moramo povezovati in s skupnimi projekti razvijati vsa področja, ki smo jih obravnavali. Ta sestanek, ki je dosegel svoj smoter, je eden izmed tistih, ki nam bodo pomagali premagati ovire današnje gospodarske situacije.

MIRJANA BAVČAR

## Še ni pričakovane uspeha

### POROČILO O DELU KOMISIJE ZA IZUME, TEHNIČNE IZBOLJŠAVE IN KORISTNE PREDLOGE V ZADNJEM LETU

Minilo je leto dni od oblikovanja komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge. In kaj smo v tem času naredili in dosegli?

Komisija se je v letu dni sestala štirikrat. Na vseh sestankih je razpravljala predvsem o tem, kako čim bolj učinkovito spodbuditi inventivno dejavnost, od materialne motiviranosti do drugih prijemov. Razpravljala je tudi o samih predlogih inovacij naših delavcev.

V zvezi s spodbujanjem inventivne dejavnosti je komisija sprejela sledeče predloge:

– uvede se enkratna nagrada, ki jo podeljuje komisija za vsak predlog, za katerega ugotovi, da je koristen, ne glede nato, ali je že realiziran. Nagrada je bila za leto 1982 določena v višini 500,00 din, za leto 1983 pa komisija predlaga delavskim svetom, da se določi v višini 1.000,00 din;

– v vseh TOZD, v TOZD Tkanina pa v vsaki DE se imenujejo podkomisije, ki naj pripomorejo k lažjemu obravnavanju posameznih predlogov in k pospeševanju te dejavnosti;

– da se zberejo in obdelajo vsi koristni predlogi, ki so že realizirani, vendar v preteklosti niso bili tako obravnavani. Takim predlogom bo komisija dala vse priznanje;

– da se razpiše zbiranje koristnih predlogov s posameznih perečih področij.

Razpis za zbiranje koristnih predlogov do danes še ni izveden. Zbiranje in obdelava že

realiziranih koristnih predlogov je do sedaj izvedena samo v DE Tkalnica.

Očitno z dosedanjimi aktivnostmi nismo dosegli pričakovane uspeha. Še vedno vlada miselnost, da kar je narejeno na delovnem mestu novega s strani delavca, ki tu opravlja delo, ne smemo tretirati kot inovacijo, temveč je to njegova delovna obveznost. S takim stališčem inventivne dejavnosti ne spodbujamo, temveč jo celo zaviramo. Če sklepamo po besedah, ki so bile izrečene ob raznih priložnostih o inventivni dejavnosti, bi lahko mislili, da je vse v najlepšem redu. Zataknje se običajno takrat, ko razpravljamo o konkretnem predlogu, takrat pa se pokaže naše nepravilno gledanje in tudi vsa naša nevoščljivost.

Komisija je do sedaj razpravljala o naslednjih koristnih predlogih:

– IVANA KESERJA, ki je sestavil dva luknjača v enega, za izdelavo dveh vzporednih luknjic na hlačah in s tem skrajšal čas izdelave hlač in poenostavil delo;

– GOJKA CUKUTA, ki je pripravil predlog spremenjenega razpisa za polaganje krojev in šabloniranja pri proizvodnji hlač iz enobarvne – gladke tkanine s standardno uporabno širino 150 + 2 cm. Z realizacijo tega predloga v proizvodnji je bil zmanjšan normativ porabe osnovne tkanine za 9 cm pri enih hlačah. Predlog je bil realiziran pri proizvodnji 3.240

hlač, pri čemer je bilo porabljenih za 292 m tkanin manj kot prej. V letnem programu proizvodnje konfekcije je takšnih hlač cca. 100.000, kar pomeni da s takšnim načinom dela oziroma z realizacijo tega koristnega predloga lahko privarčujemo okrog 9.000 m tkanin na leto, kar po današnjih cenah znaša 5 – 6.000.000,00 din;

– IVANA KOCJANČIČA, ki je pripravil predlog za izdelavo spenjala za spenjanje kart za tkalske stroje. Prej so se karte lepile, vendar so se zaradi olja, ki se nabere na njih, sčasoma razlepile, pri čemer je prišlo do napak na tkanini; sedaj do takih napak ne prihaja, ker sponke preprečujejo, da bi se karte razlepile;

– ANTONA KOSTREVC, ki je izdelal pripravo za izdelovanje vtokove zaustavke – vilic za statve sulzer, ki so se dosedaj uvažale, sedaj se pa že dalj časa delajo doma in jih ni potrebno uvažati, s čimer zmanjšujemo uvoz rezervnih delov. Nadalje je ANTON KOSTREVC izdelal tudi pripravo za izdelovanje čolničkovih zavor, ki so se prej tudi uvažale, sedaj pa se že dalj časa delajo doma;

– IVANA JAKŠETA, ki je pripravil predlog za lepljenje grebenov v aluminijastem profilu, s čimer se podaljšuje doba

trajanja grebena in zmanjšuje poraba grebenov. Prav tako je pripravil predlog za izdelavo regalne omare za spravljane grebenov, s čimer se je preprečilo poškodovanje grebenov.

Komisija je te predloge obravnavala, jih sprejela kot koristne ter jih tudi posredovala ustreznim delavskim svetom TO v odobritev.

Komisija je po zadnjem sestanku prejela še nekaj predlogov iz DE Oplemenitilnica, ki jih bo v najkrajšem času obravnavala in posredovala delavskemu svetu TO Tkanina.

Od vzdrževalcev in delavcev IVS pričakujemo večje prizadevanje na področju izdelave rezervnih delov. Komisija bo vsak predlog izdelave ali samo izdelave rezervnih delov, ki smo jih do sedaj uvažali, obravnavala kot koristen predlog. Želimo, da delavci čimveč prispevajo k reševanju problemov ter se čim bolj vključujejo v inventivno dejavnost na vseh področjih od vzdrževanja, izdelave rezervnih delov do tehnoloških izboljšav. S tem bodo namreč prispevali k zmanjšanju uvoza rezervnih delov, izboljšanju kvalitete proizvodnje, povečanju produktivnosti in prispevali k izboljšanju odnosa do naših kupcev.

PRESEDNIK KOMISIJE  
ZVONE BAVČAR

## Poškodbe v letu 1982

V letu 1982 je bilo v službi varstva pri delu v naši delovni organizaciji evidentiranih 82 poškodb oziroma 20 manj kot eno leto prej. Od 28 poškodb se jih je zgodilo 16 na poti na delo in z dela.

Nas zanimajo predvsem poškodbe v zvezi z delom, zato bom o teh napisal nekaj besed. Omenil sem že, da se je število poškodb v primerjavi z letom 1981 občutno zmanjšalo (za približno 20 %). Pogosto je vzrok za poškodbe malomaren odnos do samega dela ali opuščanje varstvenih predpisov, kar sicer velja za hujšo kršitev delovnih obveznosti. V takem primeru mora vodja enote zoper kršilca uvesti disciplinski postopek. Velikokrat je vzrok za poškodbe tudi neuporabljanje osebnih zaščitnih in varovalnih sredstev, kajti za vsaj 80 odstotkov vseh poškodb je neposredno kriv delavec sam.

Tudi uvajanju novo sprejetih delavcev in izobraževanju med delom bomo morali v prihodnje posvetiti več pozornosti. Zaradi poškodb pri delu je bilo v letu 1982 izgubljenih 883, zaradi poškodb na poti pa 190 delovnih dni. Pogostnost znaša 3,94, kar pomeni, da so se na 100 zaposlenih zgodile skoraj 4 poškodbe, resnost pa je 13,08; iz tega je razvidno, da je vsaka poškodba zahtevala povprečno 13 delovnih dni odsotnosti z dela.

RATIMIR FILEJ

Tip poškodbe	% poškodb na delu	% poškodb na poti	% izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb na delu	% izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb na poti	Pogostnost	Resnost
Prof. v.m. obrnava	15	3	144	55	8,47	11,04
tkalnica	7	4	151	55	8,58	10,44
šablona	17	1	151	4	8,17	14,37
šablona	8	3	77	22	4,26	17,19
TOZD	7	3	57	22	3,17	16,17
DE Tkanina	—	—	—	—	—	—
Konf. v.m.	1	—	14	—	1,29	16,11
Konf. v.m.	1	—	14	—	1,24	8,50
Konf. v.m.	2	—	14	—	2,27	14,10
Travnica	1	1	14	14	0,48	17,00
NOZD	1	1	14	14	0,48	17,00
Pred. Metlika	16	—	144	—	8,97	11,10
Metlika	—	—	—	—	—	—
Skupaj	66	14	883	190	3,94	13,08

# Poročilo skupne disciplinske komisije za leto 1982

DISCIPLINSKI UKREPI	Postopek ustav.	Oproščeni	Opomin	javni opom.	razpor.na dr.dela in naloge	denarna kazen	Preneh. del.razm. pogojno	Preneh. del.razm.	SKUPAJ
TOZD IN DSSS									
DSSS	1	2	5	18	-	-	-	2	28
TO Konf.I.	-	2	4	6	-	-	-	2	14
TOZD TRGOVINA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOZD Tkanina									
Oplemenitilnica	3	1	5	18	-	7	2	2	38
Tkalnica	3	4	5	22	-	1	5	7	47
Pletilnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Predilnica	3	4	7	5	-	4	4	1	28
IVS	2	3	4	4	-	1	-	-	14
Priprava	4	1	5	4	1	1	5	1	22
SKUPAJ									
NOVOTEKS N.M.	16	17	35	77	1	14	16	15	191

## K POROČILU SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE ZA LETO 1982

Iz tabele je razvidno, da je skupna disciplinska komisija na sedežu delovne organizacije Novoteks v letu 1982 imela veliko dela. V navedenem obdobju je imela 14 obravnjav in prejela 191 prijav za uvedbo disciplinskega postopka. Od tega je 16 delavcev bilo oproščenih, 35 delavcem je bil izrečen opomin, 77 delavcem je bil izrečen javni opomin, 1 delavec je bil razporejen na druga dela in naloge za določen čas, 14 delavcem je izrečena denarna kazen, 16 delavcem je bil izrečen ukrep – prenehanje delovnega razmerja – pogojno odloženo za določen čas, 15 delavcev je moralo zapustiti DO, ker jim je bil izrečen ukrep

– prenehanje delovnega razmerja, 16 postopkov pa je bilo ustavljenih.

Med kršitvami delovne discipline so še vedno na prvem mestu neopravičeni izostanki z dela. Nespoštovanje tehnološke discipline, pomanjkanje poštenja in tovarištva v medsebojnih odnosih, osebni interesi pred interesi delovne organizacije, neodgovornost do družbenih sredstev, vse to so bili najbolj pogosti vzroki za uvedbo disciplinskega postopka. V preteklem obdobju so se začele pogosto tudi pojavljati kršitve ponaredbe evidence dela oz. delovnih listov.

Za razliko od predhodnega obdobja se je kot predlagatelj

disciplinskega postopka pojavila tudi delavska kontrola, kar pomeni, da je tudi ona začela aktivno sodelovati v vsakodnevni aktivnosti. Tudi sindikalne organizacije vseh TOZD in DSSS so bile zelo aktivne in so skupaj z disciplinsko komisijo skušale poiskati najboljšo rešitev v določenih primerih.

Na koncu bi bilo zanimivo omeniti še to, da v nasprotju z določili pravilnika o obveznostih in odgovornostih delavcev TO in DSSS prihajajo v disciplinski postopek le delavci, ki opravljajo dela in naloge v neposredni proizvodnji. Izjeme lahko preštejemo na prste.

MARIJA HODŽIČ

## Iz odločbe sodišča združenega dela

Sodišče združenega dela v Novem mestu nam je januarja letos dostavilo odločbo, v kateri je navedeno, da se zahtevku predlagateljev Tončke Gorenc in Milana Radovanoviča, oba sta v DE priprava, v katerem navajata, da je bilo njihovo delo v TO Tkanina preizkušeno ovrednoteno in sta zaradi tega prikrajšana pri osebnem dohod-

ku – NE UGODI.

Predlagatelja sta bila mnenja, da je nujno delo kot predelavcev v pripravi bilo nepravilno vrednoteno in da osebni dohodek, ki ga dobita, ne ustreza njenemu delu in odgovornosti.

Sodišče je v dokaznem postopku po pregledu vseh dokazov prišlo do zaključka, da v navedenem primeru ni bila kršena nobena pravica predlagateljev, ki izvira iz njunega dela v naši DO. Dejstvo je namreč, da o medsebojnih pravicah odločajo v okviru svoje TO delavci sami. V to nedvomno sodi tudi določanje osnov in meril za ugotavljanje in delitev OD. V navedenem primeru je naša delovna organizacija po navedbah sodišča imela veljavno sprejete vse ustrezne samoupravne akte, po katerih je ocenila dela oz. naloge predlagateljev.

Potrebno bi bilo poudariti še to, da je sodišče bilo mnenja, da se samo ne more spuščati v pravilnost analitičnih ocen posameznih delavcev, če so bile te ocene veljavne in zakonito sprejete.

In ker je bilo ugotovljeno, da glede veljavnosti aktov ni nobenih pripomb, zahtevku predlagateljev ni bilo moč ugoditi.

MARIJA HODŽIČ



# Mariji

Vsak mesec nas kdo zapusti. Tokrat se poslavljamo od naše marljive sodelavke Marije Seničar – vodje oddelka za izračun osebnega dohodka. Vsa leta je bila članica naše delovne organizacije, ki je s svojo marljivostjo prispevala nemajhen delež pri uspešnem poslovanju delovne organizacije.

Marija izhaja iz številne kmečke družine. Odraščala je v napredni družini, saj so med vojno bili doma vsi simpatizerji in sodelavci Osvobodilne fronte.

V času narodnoosvobodilnega boja je Marija opravljala kurirska dela v frontni organizaciji. Iz šole je bila izključena zaradi upora in protestnega praznovanja ob jugoslovanskem državnem prazniku. Po osvoboditvi, točneje 1. februarja 1948, se je zaposlila v tekstilni tovarni Novoteks kot administratorka v obratni pisarni. Bila je nadvse prizadevna pri delu, kar ni ostalo nezapaženo, in tako je prevzemala odgovornejša dela. Premeščena je bila v planski oddedelek, pozneje v oddetek

za izračun osebnih dohodkov, kjer je kmalu postala vodja oddelka.

Kot mlada napredna delavka se je udeleževala mladinskih delovnih akcij. Izkazala se je na udarniškem delu na tovarniški ekonomiji kakor tudi pri gradnji provizorija, kjer so dobile stanovanja samske delavke Novoteksa.

Bila je večkrat pohvaljena, dobivala je razna priznanja – med drugim je prejela tudi državno odlikovanje Red dela s srebrnim vencem in plaketo DO Novoteks kot najvišje priznanje delovne organizacije. Med delavci in sodelavci je uživala velik ugled, zato je bila večkrat izvoljena v samoupravne organe tako v delavski svet kot tudi v upravni odbor.

Dolga leta njenega dela v delovni organizaciji se je vedno vsa predajala delu. Bila je redna in natančna pri delu. Zamud na delo in izhodov med delom ni poznala. Srečevali smo jo na delu vedno nasmejana. Vsako informacijo, za katero so jo prosili delavci z njenega področja dela, je vedno znala posredovati po domače, pa vendar zelo natančno. Prav zato so jo imeli delavci radi. Bila je dobra delavka pa tudi dobra

organizatorka dela v svojem oddelku. Delo je razporejela in tudi sama poprijela tam, kjer je bilo najtežje, ter tako dajala zgled ostalim, kako je potrebno poprijeti, da bi bilo delo ob času in natančno opravljeno.

Marije ne bomo več srečevali v Novoteksu. Teško se bo privaditi na drugo delavko, ki jo bo zamenjala na delovnem mestu, saj je Marija zrasla z delom in postala delovne organizacije Novoteks. Sicer pa v življenju je in bo tudi vnaprej tako. V podjetje prideš mlad, se privajaš na delo in okolje, vzljubiš delo in potem delaš in delaš. Leta neopazno teko – neopazno postajaš zrel in odrasel. Ko prerasteš začetne težave, postaneš izkušen delavec in mojster pri svojem delu. Leta pa še vedno teko, porajajo se prve gube okoli oči, v lase se prikrade tu in tam kakšen siv las pa tudi hoja ni več tako elastična; končno napoči čas, ko je sklenjen krog, ko se moraš posloviti od delavcev in sodelavcev. Tako si tudi ti, draga Marija, dočakala dan slovesa. Iz aktivnih si prešla med upokojene delavce Novoteksa. Svoj kamenček, ki si ga z delom vgradila v danes mogočno delovno organizacijo, ki je rastle s



tabo, bo ostal kot svetel spomin zvestobe in pripadnosti delu.

Želimo ti, da bi sedaj, ko boš doma uživala v krogu svoje družine zaslužen pokoj, bila srečna in zadovoljna ter da boš še naprej čutila pripadnost Novoteksu, kot si to čutila v letih, ko si bila aktivna delavka v delovni organizaciji. Vemo, da ti ni bilo vselej lahko – posebno še v prvih povojnih letih. Spominjaj se, draga Marija, na lepe trenutke tovarištva, sodelovanja in delovnih uspehov.

Za ves tvoj trud in vse tvoje koristno delo v Novoteksu se ti iskreno zahvaljujemo.

SODELAVCI

## IZ TOZD PREDILNICA METLIKA

### PREDICE ODHAJAJO

Iz metliške predilnice, ki je sicer znana po majhni fluktuaciji delavcev, je odšlo že precej delavcev v pokoj. Odhajali so postopoma, največkrat kot invalidski upokojeanci. Prišel pa je čas, ko nas zapuščajo predice, kiki so vztrajale ob strojih do starostne upokojitve.

Tako se je poslovila od nas in svojih predilnikov tudi Rezka Plutova. Starostna leta so se hitro nabrala, čeprav ima samo petindvajset let delovne dobe. Kljub dobri volji ne more več dohajati strojev, ki se vse hitreje vrtijo. V svojih petindvajsetih letih dela pa je Rezka prispevala mnogo več za našo družbo, saj je delala vsa leta v nočnih izmenah, ob sobotah in nedeljah, kadarkoli je bilo potrebno. Prva leta zaposlitve je prihajala na delo peš iz vasi Malo Lešče. Koliko truda, koliko dobre volje je bilo potrebno, da je vztrajala! Prišli pa so boljši časi tudi zanjo. Delovna organizacija ji je omogočila ugoden nakup stanovanja v Metliki. Tako sta si s hčerko uredili prijeten dom. Tega je bila Rezka res vesela in še z večjim veseljem je poprijela za delo. Do zadnjega dne je vztrajala in delala kot predica tudi ponoči.



Hvaležni smo ji za ves trud in ji želimo mnogo zdravja in zadovoljstva v zasluženem pokoju.

5. marca 1983 je bila izpisana iz knjige zaposlenih tudi Anka Dembičeva – poročena

Prešin. Tudi Anka je dolgoletna predica. Rodila se je 1928. leta ob Kolpi v vasi Bukovec. Poročila se je mlada, a tudi mlada ostala sama s tremi otroki brez rednih dohodkov. Mož je odšel čez lužo za zaslužkom in kmalu pozabil na družino. Novoteksova predilnica, ki je bila zgrajena leta 1958, je bila za Anko kot odrešitev. Zaposlila se je in kmalu postala dobra predica. Delala je vztrajno, predla in predla, ponoči, ob nedeljah in sobotah, vedno z veseljem, da bi zaslužila zase in za otroke. Otroci so zrasli, se izučili in odšli. Anka pa si je našla moža, ki jo ceni. Kljub težavam v življenju je bila Anka in je še vedno dobre volje. Sodelavci jo bomo pogrešali.

Tudi njej se zahvaljujemo za sodelovanje in ji želimo veliko zdravja in dobre volje tudi v pokoju.

V decembru 1982 nas je zapustila tudi Ivanka Žapčič, ki je bila zaposlena v Novoteksu od leta 1958. Bila je bolehnata, zato je vsa leta delala na manj zahtevnih delih, bila pa je oproščena nočnega dela. Sorazmerno pozno se je zaposlila,

kajti v Metliki je bilo težko dobiti redno zaposlitev. Bila je mati samohranilka in je težko živela v raznih podnajemniških stanovanjih, ki so bila neprimerena za njeno zdravstveno stanje in zdrav otrokov razvoj. Zato ji je bilo dodeljeno novo stanovanje. Kljub letom bi Ivanka še rada ostala med nami, saj ji je bila predilnica drugi dom.

Upamo, da se bo tudi ona vživela v položaj upokojenke in bo ob svoji vnučki našla obilo razvedrila. Želimo ji še veliko zdravnih let.

A. Ž.



V metliško predilnico so v obdobju januar 1982 do februarja 1983 prišli in odšli naslednji delavci:

**PRIŠLI:**

Božič Vjekoslav  
Vukšinič Anton II.  
Hudorovec Branko  
Bajuk Ivana  
Hozjan Jože  
Kobe Angelca  
Hirkič Arifa  
Šimec Mirko  
Stefanovič Tasa  
Malešič Martin  
Pezdirc Janez II.  
Radakovič Janko  
Vivoda Anton  
Bajuk Milena  
Butala Janislav  
Geršič Andreja  
Hudorovac Jožica  
Kočvar Nada  
Krajačić Zorica  
Majhan Mara  
Malešič Anton  
Markovič Bernarda  
Matejak Dragica  
Ramič Senada  
Roce višnja  
Šimunovič Vesna  
Milavec Jože II.

**ODŠLI:**

Drvodelič Đurda  
Žugelj Ivan  
Milavec Jože II.  
Šnepf Milan  
Smuk Andrej  
Matjašič Ivanka  
Butala Dragica  
Halilagić Ajša  
Vrbas Barica  
Panjan Anton  
Morduš Zdravko  
Hribljan Josip  
Hudorovac Milena  
Mihelič Josip  
Halilagić Timka  
Tomšič Jože  
Peričak Stjepan  
Hozjan Jože  
Kavčič Ana  
Stefanič Jože  
Nemanič Jože  
Hudorovac Danica  
Smukovič Ivan  
Žabčič Ivanka  
Plevel Drago

RUDOLF VLAŠIČ

## Ocenili smo dosedanje delo

V soboto, 26. februarja 1983, je bil članski sestanek OO ZS „Novoteks“ TOZD Predilnica v Metliki.

V statutu Zveze sindikatov Slovenije je opredeljeno, da organizacije in organi Zveze sindikatov in druga stalna telesa enkrat letno ocenijo svoje delo, delo izvršnih političnih organov in njihovih članov ter drugih organov v minulem obdobju in sprejemajo letno programsko usmeritev.

Sedanje gospodarske razmere v svetu in pri nas so posledica velikih neskladij odnosa proizvodnje, potrošnje, energetskih surovin, denarnih tokov, razvosti proizvodnih sil, standarda in splošne politične situacije. V naši družbi se sprejemajo mnogi ukrepi, da bi zajezili neskladnja in na gospodarskem področju dosegli višji nivo, zlasti na področju zunanje trgovinske menjave, s čimer bi si zagotavljali tekočo reprodukcijo in vračali obveznosti do tujine.

Tako smo tudi pri nas ocenili delo, ki ga je sindikalna organizacija opravila v lanskem letu, podali program dela za leto 1983, obenem pa kritično ocenili delo sindikalne organizacije v letu 1982. Naloge iz programa OOS so bile delno izvedene, le nekaj jih je bilo v celoti realizirano; nekatere so dolgoročne, ostalim pa bi bilo potrebno posvetiti še več po-

zornosti v programu dela OOS za leto 1983.

Iz zapisnikov sej je razvidno, da so bile glavne aktivnosti in naloge na naslednjih področjih:

1. Na področju gospodarske stabilizacije oziroma gospodarjenja v drugačnih pogojih — težjih kot v prejšnjih letih — smo največjo pozornost posvetili realizaciji planskih nalog, devizni problematiki oz. izvozu, boljši produktivnosti dela in izkoriščenju delovnega časa ter ugotovili, da imamo ravno tu še veliko notranjih rezerv. Tudi glede odsotnosti z dela smo ugotovili, da je ta še vedno previsoka in da je vse preveč delovnih ur izgubljenih zaradi bolezenskih izostankov do 30 dni.

Obenem smo obravnavali tudi zaključni račun ter periodične račune ter ugotovili, da ima naš delavec še premajhen vpliv na celovito odločanje o dohodku v celotni družbeni reprodukciji.

2. Vodili smo razpravo ob sprejetju stanovanjskega pravilnika ter pravilnika o izobraževanju.

3. Na področju uveljavljanja sistema delitve po delu in dograjevanja sistema samoupravnega sporazumevanja še nismo dosegli načrtovanih ciljev. Konec leta 1981 smo sicer izpeljali I. fazo, s katero smo

rešili problem delavcev z najnižjimi OD. Sedaj naj bi sledila še druga faza, v kateri naj bi obravnavali predvsem nagrajevanje kreativnega dela. Prav tako bi bilo potrebno izdelati merila za minuto delo, kajti delavci so tudi na članskem sestanku temu problemu posvetili veliko kritike.

4. Na področju izboljšanja delovnih pogojev delavcev smo le naredili majhen premik. Vsi vemo, da imamo v Metliki kar veliko število delovnih invalidov, kajti imamo pretežno starejšo starostno strukturo zaposlenih. Za starejše, bolehnije delavke smo odprli nova delovna mesta „izšivanje tkanin“, kjer ni potrebno vlagati toliko napora kot za strojem.

V TO imamo okrog 80 delavk, ki opravljajo svoje delo v treh izmenah. V srednjeročnem planu imamo sicer začetno odpravo nočnega dela žensk do leta 1985, vprašanje pa je ali bomo to glede na proizvodno situacijo tudi uresničili.

5. Na področju informiranja smo naredili velik korak naprej. Ustanovili smo odbor za informiranje ter samoupravne sindikalne skupine, obenem pa smo v Novoteksu organizirali v okviru občinskega sindikata razpravo o informiranju.

Vendar še vedno nismo zadovoljni z delovanjem sindikalnih skupin. Želeli bi, da bi se še bolj vključevale v delo sindikalne organizacije in svoje želje pa tudi težave posredovale preko vodij sindikalnih skupin članom IO sindikata, kajti le tako bomo lahko skupaj reševali težave.

6. Aktivno smo delovali tudi na socialnem področju. OO ZS je omogočila okrevanje in zdravljenje svojih delavk v Dolenjskih Toplicah iz sredstev članarine kakor tudi letovanje otrok naših staršev v Valeti pri PORTOROŽU. Ravno tako smo obiskali delavce, ki so bili dalj časa na bolniškem dopustu in jih skromno obdarili.

7. V lanskem letu smo organizirali tudi več delovnih akcij za urejanje okolice tovarne, zbrali smo tudi več 1000 kg odpadnega papirja (3000 kg). Omeniti moram še to, da smo lanskega maja organizirali dvodnevni izlet v Benetke, katerega se je udeležilo okrog 100 naših delavcev.

To naj bi bilo nekaj glavnih aktivnosti, ki jih je sindikalna organizacija opravila v lanskem letu.

Za letošnje leto pa smo sprejeli naslednji program dela oziroma delovnih usmeritev:

1. Razvijanje samoupravno družbenopolitičnih in družbe-

noekonomskih odnosov.

Za uspešno družbenopolitično delovanje delegatskega sistema je pomembna razvitost samoupravnih odnosov znotraj TOZD, zato bomo svojo aktivnost usmerili predvsem v krepitev sindikalnih delovnih skupin in njihove organiziranosti, izhajajoč iz tega, da so sindikalne delovne skupine najnižja raven samoupravnega organiziranja, osnovna informacijska enota, v kateri se zajemajo in posredujejo delovno ekonomske in politične informacije ter povratne informacije.

2. Skrbeli bomo za boljšo povezanost med samoupravnimi organi DPO in delegacijami za ZZD in SIS.

3. Prizadevali si bomo za nadaljnjo krepitev gospodarske stabilizacije, za dosledno izvajanje sprejetih ukrepov in sprotno dopolnjevanje le-teh, za čim boljšo izkoriščenost delovnih sredstev, povečanje produktivnosti in dohodka ter zmanjšanje vseh vrst stroškov.

4. Dograjevanje sistema nagrajevanja po delu in rezultatih dela. Na tem področju močno zaostajamo, saj smo konec leta 1981 izpeljali le I. fazo, kjer smo reševali problem delavcev z najnižjimi OD. Sledila naj bi druga faza, ki naj bi bila izpeljana do konca leta 1982, kar pa zaradi problematike proizvodnje in nabave surovin ni bilo urejeno.

5. Razvijanje sistema SLO in DS.

Na samem članskem sestanku so podali delavci kritično oceno na slabo organizirane prevoze, posebno ob delovnih sobotah, kajti sosednja delovna organizacija „Beti“ ima organiziran lasten prevoz, avtobusi pa ob „nedelovnih“ sobotah ne vozijo.

Naše delavke je tudi zanimalo, ali bo sprejet beneficiran delovni staž. Sindikat sicer vztraja pri tem, vendar so razprave še vedno v teku in ni glede tega še nič rešeno.

Veliko kritike je bilo tudi o zvišanih prispevnih stopnjah od bruto OD ter o nedoslednem izvajanju stabilizacijskih ukrepov, predvsem kar zadeva vožnje s tovarniškimi avtom.

Omenjeno je bilo tudi, da je treba v pripravi plana za leto 1983 upoštevati vse težave, ki se pojavljajo pri zapolnitvi kapacitet repco programa. Za zasedenost repco strojev bi mogli poiskati usluge ali pa količino preje izdelati na klasičnih strojih, zato bi bilo nujno potrebno, da čimprej dobimo krušikove stroje.

MARIJA SLANC

## Mladinska politična šola

Občinska konferenca ZSMS Novo mesto je že štirikrat zaporedoma organizirala mladinsko politično šolo. Šola je potekala za mlade iz združenega dela ter za mlade iz krajevnih skupnosti, in sicer od 15. februarja do 4. marca. V programu politične šole so se vključili tudi vojaki iz V.P. Bršljin.

Udeleženci MPŠ, ki niso še nikoli sodelovali na nekem predhodnem političnem izobraževanju, so sodelovali v A programu, v B programu pa so bili slušatelji, ki so že imeli ustrezno osnovno znanje.

V B programu so bile teme zahtevnejše in so zahtevale aktivno razmišljanje in sodelovanje. Po predavanju so se navadno razvile obširne diskusije, ki jih je navadno prekinilo pomankanje časa – šola se je končala ob 19.30 uri.

Predavatelji, ki so bili iz republiške konference ZSMS, so izjavili, da se že dolgo niso „tako“ pogovarjali. Ta „tako“ pomeni, da so bili predavatelji presenečeni nad našim znanjem ter zanimanjem za teme MPŠ.

Za šolo se je prijavilo v A program 77 slušateljev, uspešno pa je zaključilo šolo 48 slušateljev; v B program pa je od prvotno prijavljenih 46 slušateljev zaključilo šolo 33 slušateljev. Kljub vsemu so bili rezultati zadovoljivi.

Slušatelji nadaljevalnega programa so morali za uspešno opravljeno politično šolo izdelati tudi seminarsko nalogo. Naslov so si izbrali sami izmed tem, ki so bile na razpolago. Vse seminarske naloge so uspeli, čeprav so posamezniki v seminarskih nalogah dali le poročilo o raznih dejstvih in argumentih, ni pa bilo konkretnih predlogov v zvezi z delovanjem ZSMS v sedanji družbeni situaciji.

Šola je vsakemu udeležencu koristila, saj so iz MPŠ odnesli veliko nanovo pridobljenega znanja. Ker so bile teme sestavljene glede na aktualnost, je pridobljeno znanje še kako pomembno za nadaljnje delo po osnovnih organizacijah ZSMS.

Po temi „gospodarsko in politično stanje v občini Novo

mesto“, ki je bila skupna za A in B program se je šola uspešno končala.

V restavraciji doma JLA so podelili izkaznice o uspešno za-

ključenem izobraževanju.

Iz Novoteksa so se mladinske politične šole udeležili štirje slušatelji in jo tudi uspešno zaključili.

SLAVICA ERJAVEC

## Sindikati v tozdu Tkanina za leto 1983

Minilo je leto dni in v tozdu Tkanina je bilo zopet potrebno preveriti delovanje obeh OO ZS, še posebno pa oceniti delo obeh izvršnih odborov. To smo storili na članskem sestanku obeh OO, ki je bil 24. 2. 1983.

Ob pregledu poročila za leto 1982 smo se seznanili z vsebino delovanja obeh OO in ob nekaterih pozitivnih premikih ugotovili tudi nekaj slabosti. Predvsem je treba omeniti, da sindikalne skupine še niso zaživele tako, kot bi bilo treba, kar je posledica velikega tozda in dela v več izmenah. Na ta način je tudi obveščena delavcev slabša, kot bi lahko bila.

Posledica teh slabosti je med drugim tudi premajhna odločnost pri reševanju proizvodne problematike, ki se je, kot vemo, v lanskem drugem polletju še posebej odrazila na čedalje slabših rezultatih tako v doseganju planov kot tudi kvalitete.

Vse naloge, ki jih nismo uspeli v lanskem obdobju realizirati, bomo skušali izvesti v letošnjem letu. Smernice za delovanje OO smo na članskem sestanku obravnavali in sprejeli program dela OO ZS TOZD Tkanina za leto 1983. Kot pogoj za uspešno delo bo čim boljše informiranje in aktiviranje članstva Zveze sindikatov.

## TOZD KONFEKCIJA NOVO MESTO – TOZD KONFEKCIJA NOVO MESTO

### Še bolj moramo zmanjševati stroške

#### SESTANEK SINDIKATA TO KONFEKCIJA I Novo mesto

Glede na to, da so usmeritve ZS dokaj natančne, smo letos pripravili članski sestanek OO ZS TO. Namen članskega sestanka je predvsem pregled dosedanjega dela in program dela za naslednje leto kakor tudi obravnava perečih problemov TO in DO.

Po uvodnih formalnostih smo bili seznanjeni s poročilom o dosedanjem delu OO ZS TO. Iz poročila naj navedem nekaj bistvenih izsledkov.

Na področju organiziranja razprav smo predvidevali, da bomo naredili korak naprej, vendar se nam to ni posrečilo. Vzroki za to so predvsem nepozna pripravljena gradiva, nezainteresiranost vseh prisotnih ter preobsežna in nerazumljiva gradiva.

Organizirali smo nekaj javnih razprav – govori se, da neuspešno, vendar je iz poročila razvidno, da so bile le-te dokaj uspešno organizirane.

Na področju izboljšanja delovnih pogojev smo sicer nekaj razpravljali, toda največkrat brez uspeha. Menimo, da imamo malo vpliva na odločitve.

Veliko smo sodelovali s konferenco OO ZS DO Novoteks pri aktualnih problemih in nalogah.

Tudi na področju izobraževanja se nismo dobro vključili, v nekem smislu smo celo stagnirali pri kadrovski politiki.

Zelo uspešno pa smo sodelovali s komisijami, ki delujejo v okviru OO. Tu bi posebej poudarili sodelovanje s socialno komisijo.

Na področju rekreacije sicer sodelujejo z referentom, vendar odziva naših delavcev pri tem ni, razen posameznikov. Veliko večji odziv pa je bil, kadar smo organizirali rekreacijo v obliki stro-

kovne ekskurzije. V letu 1982 smo organizirali in se udeležili ekskurzije v Logarsko dolino in tekstilno tovarno Toper.

Edino uspešno sodelovanje OO ZS in kulturne komisije je bil skupni program ob zaključku uspešnega delovnega leta temeljne organizacije, kjer smo se po našem mnenju pokazali v vlogi vsestranskega organizatorja.

V razpravi je bilo poudarjeno nekaj zanimivih vprašanj in predlogov.

Po obravnavi finančnega poslovanja OO, ki je bilo za nas dokaj ugodno, smo obravnavali tudi finančni plan za leto 1983. Pri finančnem planu je bila podana pripomba, naj ne bi dajali daril delavcem, ki so dalj časa v bolniškem staležu.

V nadaljevanju smo bili seznanjeni s programom dela OO ZS za leto 1983, iz katerega je razvidno naslednje:

Pri razvoju delegatskih odnosov si bomo prizadevali za boljše delovanje tega sistema, predvsem pa bomo spremljali delo delegatov, česar doslej ni bilo. OO si mora bolj prizadevati za

uskajevanje planov z materialnimi možnostmi (največkrat so srednjeročni plani samo želje, ne pa dejanski odraz možnosti – družbeni standard). Morali bomo spremljati rast dohodka, in rast mase za osebne dohodke. Vsi vemo, da mora sindikat spremljati in nadzorovati rast mase za OD in rast dohodka z družbenim dogovorom, po drugi strani pa zavestno silimo v večje OD, čeprav to pomeni kršenje družbenega dogovora.

Tudi pri politiki cen je potrebno realno gledati. Vsi se čudimo, zakaj so naši izdelki tako dragi, vendar marsikdo ne ve, kakšne so kalkulacijske porabe pri izdelavi kolekcij, kakršni so izdelavni časi za določen artikel, kar posebno izvira iz naših norm in notranjih rezerv.

Posebno skrb moramo posvetiti racionalnemu gospodarjenju in zmanjševanju stroškov.

Na OO ZS bo velik poudarek pri pripravi referenduma, ki decembra ni uspel. Tudi glede reorganizacije se bo potrebno zediniti na nivoju TO. Bistvo našega dela mora biti tudi kadrovska politika. Velike proble-

me imajo pri kadrih, predvsem naj bi tu omenil delo družbeno-političnih organizacij.

Po finančnih zmožnostih bomo organizirali strokovno ekskurzijo z ogledom tekstilne tovarne.

Če bomo dovolj uporni in prizadevni ter objektivni se moramo dogovoriti glede razreda in prodaje odpadnega materiala, saj vidimo, da v enem letu nismo mogli urediti prodaje odpadnega materiala.

Veliko je še nalog OO ZS, katere niso bile zajete v programu, zato smo navzoče pozvali, da posredujejo predloge za boljše delovanje sindikata, kajti delo izvršnega odbora sindikata zavisi tudi od teh pripomb in predlogov.

OO ZS TO KONFEKCIJA I



JAVLJA SE TOZD VINICA – JAVLJA SE TOZD VINICA – JAVLJA SE TOZD VINICA

## Težave, ki opozarjajo

Velik izpad proizvodnje v prvem mesecu novega koledarskega in tudi poslovnega leta, ki smo ga imeli v TO Konfekcija II, na Vinici, opozarja na težave, ki smo jim vsak dan priče in ob katerim ne moremo ostati mirni. Velik izpad proizvodnje, kateri je januarja to leto terjal gotovo 25 % manj izdelkov, kot je bilo planirano, je vsekakor težak udarec za proizvodnjo, kot je naša, saj podobnega primera ne pomni od leta 1977.

Že sedaj in tudi v prihodnje moramo vložiti mnogo truda in se kar najbolj angažirati na delu pri saniranju januarskega izpada, kajti zavedamo se, da nas lahko reši le višja proizvodnja. Že februarja smo stanje v proizvodnji uspeli kljub velikim težavam spraviti v normalne tire. Upamo, da se januar ne bo več ponovil, kajti sami na to le malo lahko vplivamo glede na težave, ki so v tej težki gospodarski situaciji vse bolj pogoste in puščajo vse manj možnosti in prostora, da bi jih v končni fazi verige celotnega proizvodnega cikla rešili za šivalnim strojem.

Tako smo januarja imeli velike težave zaradi proizvodnje 10.000 izvoznih hlač ki niso bile primerne za našo organizacijsko – tehnološko rešitev medfaznega transportiranja. Poleg tega smo pri istih hlačah pribor, ki bi ga bilo potrebno že predhodno med proizvodnjo

vgraditi v izdelek, dobili, ko smo imeli že več kot dve tretjini hlač brez teh delov popolnoma gotovih. Takšne težave so

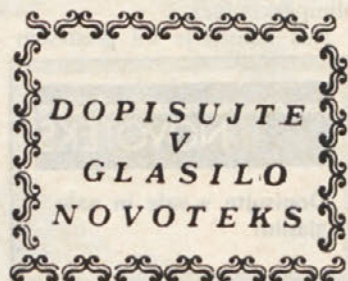
povzročile pri več kot polovici proizvodnje dvakratno obdelavo na določenih fazah. Tu pa je bila še malomarnost kupca, ki ni poslal krojev za zahtevani asortiman hlač. To je povzročilo večji zastoj, v začetni fazi

krojenja in priprave in proizvodnjo spravilo na tla. Ko so nas še vedno pestile težave, smo na proizvodni trak začeli dajati hlače iz tenkega bombažnega popelina za drugega inozemskega kupca. Ta delovna naloga je zahtevala še vrsto novih organizacijsko – tehnoloških rešitev glede na zahtevnost modela in neznatne tehnološke obdelave določenih faz. Ko pa je proti koncu meseca nova pošiljka izvoznega blaga za predelavo v naši TO prišla z več kot 5-dnevno zamudo, smo vedeli, da izpada na noben način ne moremo rešiti.

Tudi s skrajnim naporom na vseh področjih nismo bili kos objektivnim vzrokom.

Razumljivo je, in tako tudi ravnamo, da ob današnji gospodarski svetovni krizi ne moremo zahtevati nemogočega, vedeti pa moramo, da vsaka standardizacija prinaša večjo proizvodnjo, višjo storilnost in s tem tudi dohodek. V nasprotnem primeru se moramo zadovoljiti z „odejo“, ki jo imamo.

ZALAC MARIJAN



# DELEGATI POROČAJO

Pred kratkim, 23. februarja 1983, je bila 4. seja občinske raziskovalne skupnosti Novo mesto, katere sva se udeležila tudi delegata iz naše delovne organizacije, in sicer iz DSSS in iz TO Tkanina.

Podajava kratko informacijo s te seje:

Kot je bilo napisano v lanski juljski številki glasila, je ORS Novo mesto ena izmed najmanjših in najmlajših skupnosti v primerjavi z drugimi SIS. Deluje komaj dve leti in tudi sredstva, s katerimi razpolaga, so zelo skromna – cca. 8.000.000 din.

Čeprav deluje ORS kot samostojna SIS, je tesno povezana z RSS (raziskovalna skupnost Slovenije). Za to povezavo ima veliko zaslug tudi dr. Japelj

iz tovarne zdravil Krka, ki je bil kot predsednik komisije pri RSSS za sodelovanje z ORS.

Naloga občinske raziskovalne skupnosti je, da spodbuja in organizira raziskovalno delo v občini (seveda je raziskovalno delo bolj razvito tam, kjer imajo svoje razvojne enote ali institute, odvisno pa tudi od posameznikov, ki tam delajo). Skupnost sodeluje – pomaga pri realizaciji raziskovalnih nalog od 20 do 50 % vrednosti naloge. Smernice za prijavo, oceno

in sklepanje pogodb z raziskovalno skupnostjo za raziskovalne naloge se nanašajo in morajo biti usklajene s potrebami družbenega planiranja občine, in se nanašajo na: raziskave in preučevanja pogojev ohranitve zdravega okolja – predčiščenja in čiščenja odpadnih vod industrijskih onesnaževalcev ob reki Krki, pospeševanje razvojno raziskovalne dejavnosti v OZD, arheološke raziskave, sociološke, biološke in druge.

Pri pregledu poročila o poslovanju raziskovalne skupnosti za leto 1982 smo delegati ugotovili, da je skupnost zaključila poslovno leto s pozitivno razliko ca 1.600.000 din, ki pa je nastala iz razloga, ker vse naloge niso bile dokončane v letu

1982 in se bodo nadaljevale še v letošnjem letu. Izvajalci nalog pa niso dali končnega poročila.

Pri obravnavanju prijavljenih raziskovalnih nalog za letošnje leto smo delegati ugotovili, da je bilo prijavljenih nalog v skupni vrednosti 1.200.000 din, skupnost pa naj bi v letošnjem letu nabrala ca. 9.700.000 din. Zaradi tega so morale nekatere raziskovalne naloge odpasti, čeprav so bile upravičene in argumentirane in bi tudi pršle v pošte v načrtu skupnosti za 1983, če bi imela skupnost na razpolago več denarja.

Na koncu naj še povem, da ostane za leto 1983 prispevna stopnja nespremenjena, to je 0,08 %.

SAVO DANEV

## JANA VAM SVETUJE

### Enkratni obisk dveh modnih sejmov ISPO - München in JEANS - Köln

„Iskanje novih programov“ je naloga skoraj sleherne konfekcijske in tekstilne tovarne, saj je tržišče vse bolj zahtevno tudi pri nas, ne samo na tujem.

V TOZD Tkanina so naredili novo tkanino, imenovano SPORT, namenjeno za izdelavo smučarskih hlač. Da pa bi material izkoristila tudi konfekcija, smo se odločili za proizvodnjo smučarskih hlač, katere prvi modeli so bili že naprodaj v naših trgovinah. V te modele smo oblekli tudi smučarski klub „Rog“ Novo mesto, ki je aktivno preizkusil material in model. Model in material sta odlično prestala svojo nalogo, zato smo se odločili, da program smučarskih hlač še razširimo. Zato nas je pot vodila najprej na sejem športne opreme ISPO v Muenchen.

Po naporni vožnji z vlakom smo si poiskali prenočišče in že naslednji dan odšli na sejem.

„Sejem je bil živ“ – razstavljalci so bili z vsega sveta, med njimi tudi naša svetovno priznana tovarna Elan ter Alpina, okrašena z maketo bližajočih se olimpijskih iger.

Naš namen je bil predvsem

ogled smučarskih hlač ter bund. Hlače so bile narejene iz različnih materialov od kaširane pletenine do tkanine, plastificiranega bombažnega platna in poliamida. Ugotovili smo, da je naš material v redu in da prav nič ne zaostaja za tujimi. V tem žanru so prevladovala temno modra, črna, rdeča in bela barva. Iz plastificiranega bombaža

in poliamida pa so bile hlače v živih barvah: rdeča, tuerkizna, svetlo modra, rumena, ciklam, roza, bela itd. Te barve so se pojavljale tudi v bundah, medsebojno kombinirane v različnih geometrijskih lepljenkah.

Bunde in plastificiranega bombaža pa nimajo več samo aktivno športni namen, ampak tudi namen oblačenja za prosti čas. Geometrijske lepljenke so se pojavljale v temnejših odtenkih raznih barv: rdeča z zeleno in temno modro, vinsko rdeča z oker zumeno in temno zeleno,

ali oker rumena s petrol modro in vinsko rdečo, temno siva z violet in ciklam; prav tako je bila opazna nova modna kombinacija črnobela, v kockah, četah, pikah, paspulah.

Tudi športne bunde so imeli modni navdih – asimetrično zapenjanje, povešena ramena, okrasni „drukarji“ in zadrge, odpenjanja rokava z zadrgo, tako da imaš brezrokavnik in opazen „aviatik stil“, ki je bil dosedaj viden le na modelih za prosti čas.

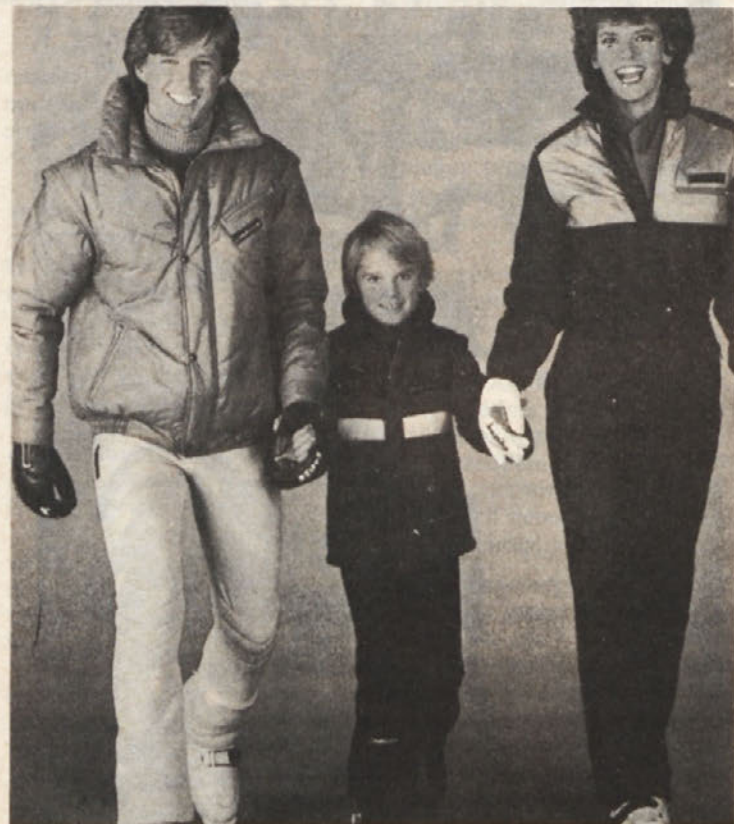
Smučarske hlače so imele različno pošita in poudarjena kolena, s paspulasi v kontrastni barvi, s spodnjim delom kot gamaše iz poliamida, zgoraj iz tkanine, elastične naramnice s sponkami, kovinskimi ali plastičnimi in z obvezno etiketo, ki poimenuje firmo ali program.

Nekatere bunde in hlače so bile narejene iz plastificiranega materiala, ki je imel izgled metala – kot svetleča kovina, kar je dajalo izgled vesoljskega oblačila; enak je bil tudi kombinezon z dolgimi rokavi; kot modni dodatek so bile prav tako tudi „ski boots“-ke.

Na splošno smo opazili, da se kombinezon pojavlja skoraj v vsaki kolekciji, predvsem ženski, kar pa je bolj „paradna“ uniforma kot pa „aktivna“.

Po temeljitem pregledu sejemskih ponudb smo počakali na odhod vlaka, ki nas je po sedem-urni nočni vožnji odpeljal v Koeln, kjer smo si še isti dan ogledali moško modo in modo „JEANS“ za mlade. O tem sejmu pa več prihodnjic.

JANA



GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO  
**NOVOTEKS**

Dopisujte v vaše in naše  
glasilo!





## Spomladanski utrinki

Te dni, ko nam toplejši vetrovi pobirajo sneg in prinašajo pomladansko vzdušje, je gotovo že marsikatera pomislila na pomladno garderobo. Z malo domišljije in dobre volje si lahko tiste, ki ste malo bolj vešče šivanja, sešijete poceni in originalen kos garderobe.

Mlade si namesto klasične spomladanske jakne ali plašča lahko omislijo letos zelo moderen pončo. Če imate doma zanimivo staro odejo ali pregrinjalo, ga enostavno prepognete, v sredini izrežete odprtino za glavo ter jo obrobite s trakom. Ako ste vešče pletenja, si boste pončo napletle ali nakvačkale. Idej je nešteto: od harmonično uskljenih enobarvnih ploskev pa do pisanih geometrijskih vzorcev ali pa letos zelo modernih črt. Če pa hočete biti ekstra modne, si sešijete pančo iz semiša ali mehkega usnja ter ga popestrite z velikimi okrasnimi šivi in resami iz istega materiala.

MOJCA





## Oh ta pust, krivih ust!

Kakšno veselje je to za otroke. Polni so energije za praznovanje. Že 14 dni pred pustnim torkom se zagovarjajo kakšne maske bodo. In končno pride težko pričakovani dan.

Na pustni torek so se otroci spremenili v dimnikarje, indijance, pikapolocine, kavboje, medved, zajce... Vse maskare so odšle v menzo, kjer so zarajale in zapele. Sprevod se je nato odpravil po oddelkih v tovarno. Razigrani so se vrnili v vrtec, kjer se je rajanje nadaljevalo.

Dan, poln norčij, je prehitro minil. Tudi leto se bo hitro obrnilo in na vrata bo spet potrkal pust, za leto dni starejši, ki bo prinesel nova doživetja in radosti.

VRTEC



Prejeli smo zelo obširen prispevek za glasilo od upokojenega delavca naše delovne organizacije, tovariša Staneta Židanika, ki je v lanskem letu letoval v našem počitniškem domu v Selcah.

V prvem delu piše tovariš Stane o tem, da je letni oddih v zdravem okolju še kako potreben delavcem, ki dan za dnevno hodijo na delo, kar sicer na prvi pogled ni težko, vendar pa imajo ti delavci zaradi ropota, tresljajev, stoječega dela, dela pri umetni razsvetljavi, zaradi dvigovanja bremen, prahu in podobnega razne okvare in trajne posledice, ki se iz leta v leto stopnjujejo. Sprememba okolja in oddih ob morju ali v planinah, čeravno le za dober teden ali kakšen dan več, ima izreden rekreativni učinek. To pomeni veliko razbremenitev vsakodnevni naporov — izredno sprostitev napetosti ter akumuliranje moči za doseganje večjih in kvalitetnejših učinkov delovnih obveznosti. Enako koristen, če ne še bolj, pa je tak oddih potreben tudi upokojenim delavcem, ki so vse svoje aktivno življenje prebili v delovni organizaciji.

V nadaljevanju govori o nevšečnostih, ki jih delavci doživljajo na dopustu, če se jim dogodi kakšna okvara in potrebujejo pomoč servisne delavnice za popravilo avtomobila, raznih obrtnih storitev, ker je za to slabo poskrbljeno, podobno pa je tudi z oskrbo živil in podobno. No, ta problem, na katerega nas opozarja tovariš Stane, je prisoten že vsa leta; za odpravo teh pomanjkljivosti pa, žal nimamo nikakršnega vpliva. Zato je prav, da vsi, ki bodo letovali v Selcah ali kje drugje, predno se odpeljejo na oddih, že vnaprej razmislijo o morebitnih nevšečnostih in ravnajo samozaščitno. To pa tako, da temeljito pregledajo vso opremo in odpravijo vse pomanjkljivosti na njej, da avtomobil temeljito pregledajo ter popravijo okvare in zamenjajo vse, kar bi bilo potrebno mogoče zamenjati kakšen mesec pozneje, vendar pa, ker vrag ne spi, zamenjajmo raje zdaj, da ne bo prav na dopustu potrebna zamenjava. Če bodo dopustniki upoštevali to priporočilo, se bo v veliki meri tudi zmanjšala verjetnost okvar in prihranili si bodo marsikatero skrb in strošek, ker je delavnic za popravilo avtomobilov ali obrtniških uslug v bližini bore malo.

Na koncu svojega prispevka pa je nanizal nekaj svojih vtisov

in zapažanj o našem domu in dopustnikih. Med ostalim je tovariš Stane napisal:

„Pod mano, v počitniškem domu na štirici, sta bili dve družini; ko sem se zanimal, kdo da so, ni nihče od njih član naše delovne organizacije. Mladi ljudje imajo drugačne potrebe kot mi starejši, kdo bi jim zameril, saj smo tudi mi bili nekoč mladi. Močno pa jim zamerim neobzirnost do drugih koristnikov našega doma. Naj navedem le nekaj primerov. Ti ljudje so zvečer šli na ples, otroke brez varstva so zaklenili v sobo. Otroci so se zbudili in ker ni bilo nikogar, so jokali, dokler se okoli polnoči, ali še pozneje, niso vrnili „skrbni“ starši. Naslednji dan se je otrok pred domom obrezal na odvrženi črepinji. Otroka boli in joče, starši vpijejo na prestrašenega otroka, pri tem pa pozabljajo, da se je otrok porezal prav na razbiti steklenici, ki so jo dan poprej neodgovorno odvrgli sami namesto v posodo za odpadke kar pred vrata doma. Naslednji dan so zopet šli na ples — vrnitev „skrbnih“ staršev, dobro razpoloženih, okoli polnoči in potem, namesto da bi šli tiho spat in ne motili drugih, so se glasno pogovarjali in hihitali pod balkonom tja do svita. Ko direndaja le ni hotelo biti konec, sem jih okoli dveh treh zjutraj opozoril in jih prosil, naj utihnejo, ker bi mi radi še spali. Eden od kobilcev miru v „adamovem“ oblačilu me je vprašal, ali sem sploh normalen, ker oni da so prišli na dopust, da se zabavajo, ne pa spijo, saj vendar to počno vse leto doma.

Potrebno bi bilo koristnike naših počitniških domov opozoriti na hišni red in spoštljiv odnos do vseh, ki so prišli na oddih.“

Naslednje o čemer govori v tem sestavku, pa se nanaša na inventar. Tovariš Židanik pravi, da je knjiga, v katero naj bi koristniki doma vpisovali svoje opazke in dajali predloge za odpravljanje nekaterih pomanjkljivosti, sicer pri roki; vendar, ko je pregledoval knjigo, ni nikjer zasledil, da bi kdo napisal, da je kaj poškodoval ali razbil. Ko pa pregledamo popis inventarja in to, kar naj bi bilo, pa vidimo, da več kot polovice

vpisanih stvari ni. Rad bi vedel, kaj meni o tem inventurna komisija in kako ukrepa?

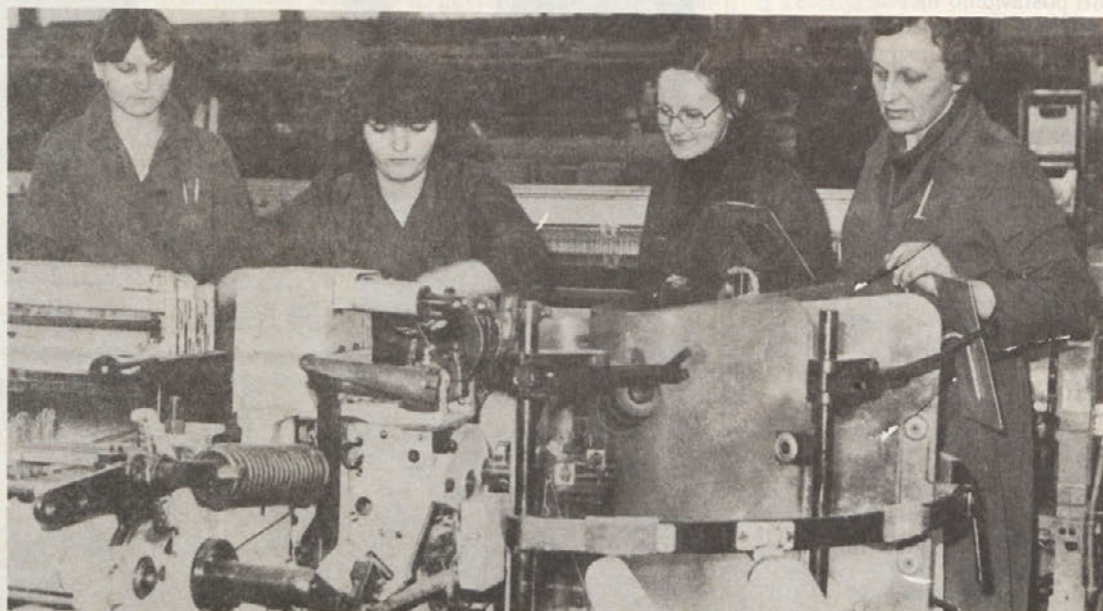
Pa še nekaj! Pred petimi leti mi je zmanjkalo gorilnega plina v enoti pet. Odvijem bombo in začuden gledam, ker take še nisem videl svoj živ dan – verjetno je bila še iz časov Marije Terezije. Odpeljem se v Crikvenico, da bi jo na plinski postaji zamenjal. Delavci plinarne so se zbrali okoli bombe, jo opazovali in me vprašali: „Pa gdje ste dobili to čudo?“ Če vodja plinarne ne bi bil uviden in bi ne imel razumevanja za nas letoviščnike, mi bombe ne bi zamenjali. Zamenjali so mi jo le na njegovo intervencijo.

Kako in od kod v našem počitniškem domu ta plinska bomba, mi še danes ni jasno – saj take sploh niso v uporabi. Tudi s ključem za zamenjavo bombe je

križ. Velika uganka je, kje boš ključ našel, če ga sploh boš, ker tisti, ki bi moral po zamenjavi

bombe ključ spraviti med orodje v kleti, ga odloži kamorkoli, samo tja ne, kjer mu je mesto.

Napisal sem nekaj mojih doživetij in dobronamernih pripomb.  
STANE ŽIDANIK



## O požarih na podstrešju, v nadstropju in v kleti

Vžig ognja je bil za človeštvo epohalno dejanje. Po zaslugi ognja je prišlo do mnogih izumov – od primitivnega orodja pa vse do sodobne vojne tehnike. Ta mnogokratno koristen pojav pa v neki svoji razsežnosti postaja stihija, strahota. Požari kot neizprosni spremljevalci življenja vselej znova presenečajo v nešteti podobnih in ponovljenih okoliščinah.

Od dobre organizacije preprečevanja požarov in strokovne usposobljenosti stanovalcev, predvsem pa od članov hišne, ulične in blokovske zaščite bo odvisno, ali bo požar že v začetku lokaliziran in pogašen, ali pa se bo razvil vse do velepožara. Zato moramo ukreniti naslednje:

o skrbeti za učinkovito zaščito človeka in imetja, kar bomo dosegli z doslednim izpolnjevanjem zaščitnih požarnovarnostnih ukrepov v stanovanjskih in drugih zgradbah, kjer bivajo in delajo ljudje;

o skrbeti za usposobitev občanov, delovnih ljudi in članov

splošnih ter specializiranih gasilskih enot, ki so v sestavi CZ, za samozaščitno ukrepanje ob nastali situaciji;

o poskrbeti, da bo poleg strokovne usposobljenosti pripravljeno tudi potrebno gasilno orodje – priročno in drugo gasilno orodje ter reševalna oprema.

Največja nevarnost za požar preti stanovanjskim visokim zgradbam v mestih, kjer stanuje na stotine ljudi v stolpnica, in na podeželju. Požar se lahko pojavi v vseh prostorih zgradbe: na podstrešju, v stanovanju, v kleti, na delovnem mestu, v naravi, v gozdu itd. Velikim požarnim nevarnostim so izpostavljeni tudi industrijski objekti, ki vsak po svojem tehnološkem procesu predstavljajo veliko tveganje za požarno varnost.

### OPOZORILA ZA VARNOST STANOVANJSKIH ZGRADB

**Na podstrešju:** Podstrešni prostor mora biti prazen. Požar v podstrešju je nevaren še zlasti za tiste stanovalce, ki imajo tam stanovanja. Ob požaru bi bil hiter umik zelo težaven. Zato moramo hiter umik zagotoviti vsaj na tisti del strehe, ki je ogenj še ni zajel.

Strešne trame in letve moramo premazati s premazom, ki varuje pred ognjem in vsaj z gostim apnenim mlekom, da bodo vzdržali dovolj časa v ognju. Vrata, ki vodijo v podstrešje, morajo obiti z obeh strani s pločevino, da bodo

ognju kljubovala dalj časa. Dimniška vratca morajo biti iz železne pločevine in se dobro zapirati, dimnik pa mora biti z zunanje strani ometan. Če je podstrešje urejeno tudi za sušenje perila, mora biti perilo odmaknjeno od dimnika najmanj 1 meter.

Hoja po podstrešju s prižgano svečo, petrolejko ali prižgane vžgalice sta prepovedana. Plamen lahko nenadoma vžge pajčevino, prah, ki je na lesenih tramih, ogenj pa bo mahoma zajel ves strešni prostor. V poštev pride samo baterijska svetilka.

Zaščititi moramo tudi lesena tla pred vdorom požara v spodnje nadstropje, posebno tam, kjer so stropi leseni. Zadostuje že, če tla zavarujemo s plastjo peska. Električni vodniki, ki so speljani po leseni strešni konstrukciji, morajo biti varovani v kovinskih ceveh, žarnice pa varovane s steklenimi zvonci.

Na dostopnem mestu ob vhodu na podstrešje moramo pripraviti priročna gasilna sredstva, najmanj, kar je, pa sod z vodo, vedra, ročno črpalko – berglovko, vrečke, napolnjene s peskom, ali zaboj peska, gasilne metle in lopate.

**V nadstropju:** Na hodnikih in stopniščih ne sme biti postavljeno niti za kratek čas ničesar. Vsak kosovni predmet lahko ovira hiter umik ogroženih oseb ob požaru in ovira napredovanje gasilcev. Zaradi dima bo stopnišče nepregledno, oteženo bo gašenje in reševanje, stanovalcev pa se bo polotila

panika. Pristopi do zasilnih izhodov in stopnišč morajo biti vedno prosti, smer izhoda pa označena s primernim znakom oziroma opozorilom.

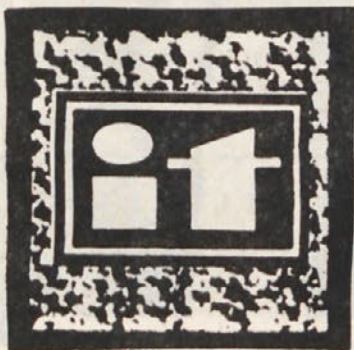
Na hodnikih morajo biti na dostopnih mestih pripravljena gasilna sredstva npr. ročni gasilni aparati in priročna gasilna sredstva, poleg teh pa izobešeno tudi navodilo o njihovi uporabi. Zidni hidranti morajo biti vedno označeni s črno „H“, v njih pa spravljeno gasilno orodje, najmanj po 1 kolobar C cevi  $\phi$  52 mm, ročnik za ročico za odpiranje in pripiranje vodnega curka oziroma ročnik, ki ureja namembnost vodnega curka (strnjen ali razpršen).

V prvih trenutkih nastanka nesreče je treba preprečiti paniko. Najpomembnejše je delo reševalcev. Zato ni odveč, da stanovalci vedo, kako naj ravnaajo ob nesreči. Priporočljivo je, da je v vsakem nadstropju obešeno na vidnem mestu primerno opozorilo o ravnanju ob taki situaciji.

**V kleti:** V kletnih prostorih morajo biti prehodni prosti in ne sme biti ničesar postavljeno niti za kratek čas. Kletna vrata se morajo tesno zapirati, da ob požaru preprečimo prodor dima in plinov v stopnišče. Če so vrata lesena, morajo biti obita s pločevino, da bi čim dalje zadrževala prodor ognja v stopnišče.

Dimniška vratca v kleti morajo biti iz železne pločevine, nepredušna in nezaložena. Do-

(Nadaljevanje na 20. str.)



(Nadaljevanje z 19. str.)

stop do njih mora biti prost, 1 meter od dimnika pa ne sme biti postavljeno ničesar.

Še bolj kot za strešno orodje velja za lesene pregrade v kletnih drvarnicah, da so premazane z zaščitnim premazom, ki varuje pred ognjem, preprečuje in zdržuje gorenje lesa.

Plinskih jeklenk ni dovoljeno shranjevati v kleti. Za spravljanje kurilnega olja v večjih količinah, kot je za hrambo v stanovanjih dovoljeno, mora biti prostor zgrajen po gradbeno tehničnih predpish.

Z vidnimi znaki – s črko „V“ – morajo biti obeležena mesta, kjer so vgrajeni ventili oziroma zapore vodovodnih cevi, za plinski vod pa s črko „P“, da bi v kritičnem trenutku lahko ukrepali brez zmot.

Za gašenje požara v kleti morajo biti pripravljena na primernem mestu gasilna sredstva in gasilno orodje, tega pa mora biti vsaj toliko kot velja za podstrešje.

Ob pripravah na vojno stanje moramo varnostne ukrepe, ki jih izvajamo v normalnih razmerah, še poostriiti. Požari, ki jih povzročajo zažgalna sredstva in jedrski izstrelki, so intenzivnejši, se hitreje širijo po vsej zgradbi in na sosednje objekte ter na okolico.

Zato bo treba:

- prebarvati okenska stekla, z oken pa sneti zavese ter odstraniti od oken vse gorljive predmete, da se prepreči vžig teh predmetov zaradi sevanja zunanje toplote;

- odstraniti iz stanovanja in zgradbe vse posode z vnetljivimi tekočinami in plini, ki niso v uporabi, in jih spraviti v za to pripravljene zaklonilnike;

- skrbeti, da bodo vse večje posode – kopalne kadi, veliki lonci in vedra – vedno polne vode, da bomo imeli vodo vedno pri roki, kadar bo to potrebno, ali kadar bo poškodovan vodovod;

- ob znaku na zračni napad izključiti električno in plinsko napeljavo ter ugasniti peči;

- redni pregledovati in izpolnjevati gasilna sredstva, orodje in opremo, še posebno pa delovanje zidnih in cestnih hidrantov, ki pridejo v poštev za gašenje;

- urediti zasilno razsvetljavo, da bo umik po stopnišču čimbolj varen;

- odstraniti vse nepotrebne gorljive predmete, ki so postavljeni ali ki leže okoli zgradbe;

- pripraviti najprimernejši prostor, od koder bo najlažje reševati ljudi iz višjih nadstropij in iz kleti.



## Praznovanje 8. marca

Osmi marec – mednarodni dan žensk nas spominja na začetke krvavega boja za pravice žensk.

Šopek rož, ki ga poklanjamo materi, ženi, sestri in hčerki, prijateljici in sodelavki, je lepa pozornost, toda rdeč cvet kot simbol prelite krvi vseeno ne more izraziti tistega, za kar se že stoletje in več bojuje delavski razred – za enakopravnost žensk. Enakopravnost žensk je merilo, s katerim merimo stopnjo osvoboditve človeštva sploh. Z osmim marcem kot pomembnim obeležjem želimo posebej poudariti napreden pogled na vlogo človeka in s tem tudi ženske v družbenem razvoju.

Ob 8. marcu smo mladinci Novoteksa pripravili razstavo ročnih del ter skupaj s sindikatom pripravili kratek kulturni program.

Nastopali so učenci OŠ XII. SNOUB iz Novega mesta, malčki iz vrta ter mladinci.

Naše delavke in upokojenke pa so dobile skromno darilo.

Četudi je bilo praznovanje 8. marca skromno, nam tudi majhna pozornost veliko pomeni.

DARJA CESAR



## Kevlar - posebna zaščitna tkanina

Gre za kemično snov, ki je bila v Franciji patentirana na začetku sedemdesetih let in se je sprva uporabljala v gradbeništvu, nautiki, aeronautiki, kozmonautiki, predvsem pa v petrokemični industriji.

Ta snov je namreč dobro nadomestilo za jeklene vrvi, ki se v tej panogi precej uporabljajo. Je težja od jekla.

Verjetno sta bili ti dve odliki odločilni, da se je ameriški Državni pravosodni inštitut (policijsko svetovno telo) odločil, da bodo iz njega izdelovali „oklepe“ za varuhe reda. Danes nosi dobra polovica ameriških policistov takšne telovnike kot del svoje opreme, posebno agenti zveznega preiskovalnega biroja se ne ločijo od njega.

Francoska firma Dupont je doživela „boom“ s proizvodnjo posebnih vlaken in njihovo prodajo raznim deželam.

Tanko tkanino kevlar sestavlja deset, dvajset in tudi petindvajset plasti, mednje pa dajejo kositrne trakove. Tako obdelana tkanina je pripravljena za krojenje. Izdelujejo v glavnem samo telovnike, ki pokrivajo

prsni koš od vratu do pasu, izjemoma pa tudi dolge do dimelj. Takšen telovnik lahko za-

ustavi krogle, izstreljene iz pištol največjega kalibra. Krogla samo deloma prodre v tkanino, a je ne prebije.

Iz kevlarja izdelujejo še podloge za suknjiče, plašče in tako

imenovane oklepne suknje. Na slavnosti, prirejani v čast amerišskemu predsedniku Reaganu, so skoraj vsi gostje nosili telovnike iz kevlarja.

IVO



## Naša „menza“

Večletne razprave in želje za nove prostore družbene prehrane so se uresničile, ko so 17. januarja letos (in to v pogodbenem roku!) delavci SGP Pionir zasadili lopate in tako pričeli z zemeljskimi deli za menzo.

Sredstva, ki so bila zbrana že v lanskem letu, zagotavljajo, da bo prva faza del izvršena v tem letu. Projekt obsega 3 faze in to gradnjo dveh prizidkov z navezavo na obstoječi objekt menze, adaptacijo obstoječe menze in na koncu namensko ureditev podstrešnih prostorov in prizidka.

Če bo šlo vse po načrtih in pogodbi, bodo predvidena dela I. faze dokončna do konca oktobra, pri čemer bosta zgrajena nova jedilnica s prostorom za 600 ljudi in

prizidek, kamor bo začasno preseljen vrtec. Ker so sredstva že angažirana, do podražitve ne bi smelo priti – razen zaradi dodatnih zemeljskih del, ki pa bistveno ne odstopajo od načrtovanih.

V II. fazi del (po ureditvi nove jedilnice), za kar pa sredstva še niso zagotovljena, bo potekala adaptacija obstoječega jedilnega prostora, kjer bodo prostori kuhinje in adaptacija podstrešnih prostorov za vrtec.

Zaradi vse večjih cen in vse manjših možnosti za odvajanje sredstev za gradnjo, bo vsekakor treba v naslednjem letu zagotoviti še dodatna potrebna sredstva, če bomo želeli do leta 1985 načrtovani objekt dokončati.

— b —

DOPISUJTE  
V GLASILO  
NOVOTEKS

DOPISUJTE  
V GLASILO  
NOVOTEKS

## Spoštovani občani

3. decembra letos bo minilo 50 let, kar je bilo v Novem mestu ustanovljeno delavsko društvo „Svoboda“. Zaradi naprednega delovanja ga je takratna oblast že po dobrem letu prepovedala.

V spomin na delovanje delavskega društva „Svoboda“ bo občinski svet Zveze sindikatov Novo mesto ob 50-letnici njegove usstanovitve izdal brošuro o njegovem delovanju. Brošura bo v drugem delu vsebovala kronologijo vsega naprednega gibanja na Dolenjskem oziroma na območju občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje od leta 1930 do pričetka vojne.

Čeprav ima Dolenjska bogato revolucionarno preteklost, je o naprednem predvojnem gibanju pri nas zbranih in shranjenih zelo malo dokumentov. Občani, ki ste doživljali in sooblikovali takratni čas, gotovo hranite v svojih zbirkah in spominih veliko podatkov, dokumentov, slikovnega in drugega gradiva. Prosimo vas, da to dokumentarno gradivo odstopite v hrambo in nadaljnjo uporabo Dolenjskemu muzeju v Novem mestu, podatke, ki jih hranite v spominu, pa zapišete ali nas opozorite nanje. Obiskali vas bomo in vaše pričevanje zapisali. Z vašo pomočjo bomo lahko vsebinsko dopolnili kronologijo predvojnega naprednega delavskega in kmečkega gibanja na Dolenjskem, obogatili zbirke Dolenjskega muzeja in dokumente ohranili za naše zanamce.

Na vašo željo vam bo muzej dokumente po preslikavi vrnil ali vam dal v zameno fotokopije.

Za vaše razumevanje in sodelovanje se vam najlepše zahvaljujemo.

PREDSEDNIK KOMISIJE  
za tradicije delavskega gibanja  
pri predsedstvu Obs ZS Novo mesto  
DANILO KOVAČIČ



AKTIV R K  
NOVOTEKS

**HVALA ZA ŽIVLJENJE  
TEBI, KI SI DAL  
KRI IZ ŽIL  
DEL SEBE SAMEGA.**

## Kaplje življenja

*Tiho polzijo kaplje življenja,  
topli dragulji človeške krvi.  
Tiho polzijo . . . Z močjo neustavljivo  
plamen krepijo, ki komaj še tli.*

*Spet se povrnil nekdo bo v življenje,  
človek, ki stal je na pragu teme.  
Brat ali tujec? Vsi smo si bratje,  
ki si v nesreči podamo roko.*

*Tiho polzijo kaplje življenja . . .  
Kdo žrtvoval jih je, nihče ne ve.  
Vračajo mater, očeta, otroka.  
Daje ji toplo človeško srce.*

**1953  
1983**



## Zamenjava osebnih izkaznic

V skladu z določbami veljavnega zakona o osebni izkaznici so dolžni vsi občani, katerim je bila osebna izkaznica izdana pred 1. 7. 1981, najkasneje do oktobra 1984 sedanjo osebno izkaznico zamenjati za novo.

Izpolnite to zakonsko dolžnost še v tem letu, ko bo organizirana zamenjava in se s tem izognite kršitvi zakona in nevspečnosti, ki jih boste imeli z neveljavno osebno izkaznico po poteku roka za zamenjavo (npr. v banki, pošti idr.).

Zahtevi za zamenjavo osebne izkaznice, ki jo lahko vložite samo osebno v uradnih urah na sedežu sekretariata za notranje zadeve občine Novo mesto ali na krajevnem uradu, na območju katerega stalno prebivate, ste dolžni priložiti dve enaki fotografiji, namensko izdelani za osebno izkaznico, velikost 3 x 3,5 cm v črno-beli ali barvni tehniki in staro osebno izkaznico.

Pričakujemo vaše sodelovanje in razumevanje.

**Sekretariat za notranje zadeve**

## Sprememba zakona o sanaciji in prenehanju OZD

Rado Bohinc

V skupščinski razpravi je predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sanaciji in prenehanju OZD, z osnutkom zakona. Zvezni zbor Skupščine SFRJ bo o njem predvidoma razpravljal že na februarski seji.

Pojav izgub v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu je vse bolj pereč. Izgube v zadnjih letih skokovito naraščajo, tako po številu OZD in po številu delavcev, ki delajo z izgubo, kot tudi nasploh po obsegu. Vse bolj številne so OZD z velikimi izgubami in take, ki že leta izkazujejo izgube in ne uspejo odpraviti vzrokov zanje. Pokrivanje nekritih izgub ter razreševanje problemov, ki nastajajo kot posledica nujnih ekonomskih ukrepov v sanacijskih postopkih, so vprašanja, ki se jih lotevajo predvidene zakonske spremembe.

Obrazložitev predloga za izdajo zakona izhaja iz tega, da je nujno ostrejšo družbeno reagiranje na pojav izgub. Vse preveč uveljavljanja socializacije izgub je namreč izpodrinila ekonomske zakonitosti, ki naj bi se odražale v tem, da odgovornost za nastalo izgubo in za njene materialne in druge posledice ter pokrivanje nosijo tisti, ki so s svojimi odločitvami povzročili nastali ekonomski položaj v OZD. To pa so delavci v OZD ki zaide v izgubo, nadalje banke, ki so s kreditnim sredstvi podprle ekonomsko neutemeljene investicijske programe ter tudi OZD, ki na osnovah skupnega ustvarjanja dohodka prevzamejo tudi svoj del rizika iz skupnega poslovanja.

Bistvo predvidenih zakonskih sprememb je na kratko naslednje:

— OZD, ki posluje z izgubo ne bo potrebno izločati sredstev za obvezna združevanja, na primer za nerazvite ali za druge predpisane namene, za katere se sredstva združujejo na podlagi zakona.

— ekonomske sanacije izgub bodo bremenile tudi banke, v obliki odpisa obveznosti plačila obresti in odložitvi plačila investicijskih kreditov;

— prevzemniki sanacije morajo skupaj z OZD, ki izkaže izgubo, določiti proizvodni program, proizvodne načrte in razvojni program te OZD ter poskrbeti za zaposlitev morebitnih sanacijskih presežkov delavcev;

— OZD, ki ima izgubo, mora začeti postopek za ugotavljanje odgovornosti in za odstranitev posameznih delavcev, organov upravljanja in poslovnih organov ter o tem obvestiti pristojni organ skupščine DPS. Če tega ne stori, predlaga začetek postopka organ upravljanja v delovni organizaciji, ki je v primeru da se temeljna organizacija ne ravna po njegovem predlogu, dolžan predlagati ukrepe družbenega varstva;

— če temeljna organizacija ne pokrije izgube v sanacijskem postopku, oziroma če ne sklene sporazumne sanacije (sporazum o zmanjšanju terjatev), mora pristojna SDK vložiti prijavo za uvedbo stečajnega postopka;

— zakonske spremembe naj bi veljale že za OZD, ki bodo izkazale nekrito izgubo po zaključnem računu za leto 1982.

Oblejmo si predlagane zakonske spremembe nekoliko podrobneje.

Sedanji 19. člen zakona zavezuje pristojne organe DPS in SIS, da obravnavajo možnost za znižanje stopenj, oprostitev obveznosti za plačilo davkov in prispevkov iz dohodka ali za odložitev izpolnitve obveznosti, dokler jih temeljna organizacija ne bo mogla izpolnjevati. Predlagana zakonska dopolnitev razširja to obvezo še na „obveznosti na podlagi združevanja v dobro skladov za nerazvita območja ter za prednostne investicije, za katere je na podlagi zakona obvezno združevanje.“

Predlagana je tudi dopolnitev 32. člena, ki določa, koga vse mora OZD obvestiti o uvedbi stečajnega postopka. Poleg subjektov, navedenih v sedanjem 32. členu, se po predlagani dopolnitvi obvestilo pošlje tudi pristojnemu organu republike skupaj z zahtevo za zmanjšanje, odložitev ali oprostitev obveznosti, ki so kot dodatna možnost izvršene v predlagane spremembe 19. člena.

Sedanjemu 37. členu naj bi dodali nove odstavke, ki urejajo sanacijsko obveznost banke. „Če temeljna organizacija zaradi nekrite izgube po zaključnem računu ne more plačati obresti za kredit in odplačevati investicijski kredit, lahko predloži zahtevo banki-kreditodajalcu, da ji odpiše obresti za kredit in odloži odplačilo investicijskega kredita.“

Takšno zahtevo je banka dolžna obravnavati. Po besedilu zakonskih sprememb se navede-

na možnost uredi s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev v bančno organizacijo.

50. člen zakona, ki ureja razmerje med OZD z izgubo in prevzemniki sanacije, se po predlaganih spremembah dopolni z novim drugim, tretjim in četrtim odstavkom. Dodatno je predvidena obveznost, da prevzemniki sanacije skupaj z delavci v temeljni organizaciji, ki se sanira, določijo s samoupravnim sporazumom, ki je sicer predviden po tem določilo, tudi proizvodni program, proizvodni načrt in razvojni program temeljne organizacije.

Za primer presežka delavcev v temeljni organizaciji, ki se sanira, morajo le-ta in prevzem-

niki sanacije te delavce zaposliti z uvedbo delovnih izmen, bolj-šim izkoriščanjem zmogljivosti in razširitvijo proizvodnega programa, ali pa jih zaposliti v drugih temeljnih organizacijah v sestavi delovne organizacije. Predvidena je tudi obveznost ustanovitve upniškega odbora, ki mora skrbeti za izvršitev navedenih zadev.

53. člen, ki ureja obveznost obveščanja organa DPS in pristojne SDK, se bistveno razširja – dodaja se mu tudi nov 53 čl. Za razliko od sedanjega besedila, ki zavezuje zgolj k obveščanju zunanjih organov o vzrokih in ukrepih v zvezi z izgubo, so predlagane dopolnitve natančnejše in strožje v zahtevah do temeljne organizacije, ki posluje z izgubo. „Temeljna organizaci-

ja mora ugotoviti vzroke za nastalo izgubo in odgovornost posameznih delavcev, organov upravljanja in poslovodnega organa oz. za odstavek organa upravljanja ali za ustrezne ukrepe.“

Če temeljna organizacija ne uvede postopka za ugotavljanje odgovornosti, mora uvedbo takega postopka predlagati organ upravljanja v delovni organizaciji v katere sestavi je temeljna organizacija. Če tudi poslej temeljna organizacija ne uvede postopka za ugotavljanje odgovornosti, organ upravljanja delovne organizacije ali pristojni organ DPS brez odlašanja predlagata skupščini DPS, naj zoper temeljno organizacijo nastopi z začasnimi ukrepi družbenega varstva iz 662. čl. ZZZ.

Pomembna novost je predlagano novo besedilo 64. člena, ki določa predpostavke za uvedbo stečajnega postopka. Nova določba naj bi pooblastila SDK, da vloži pri pristojnem sodišču prijavo za začetek stečajnega postopka v primeru, če TOZD ne pokrije izgube oziroma če do 31. decembra tekočega leta ne sklene samoupravnega sporazuma o zmanjšanju terjatev. Takšno določilo pa ne bi veljalo za TOZD iz naslednjih dejavnosti: železniški, ptt promet, elektrogospodarstvo in pridobivanje premoga. Glede le-teh bi SDK pošljala zgolj obvestila pristojnemu organu DPS, da nastopi s potrebnimi ukrepi.

Po pravni praksi števil 2/83, 27. januar

## IZ TOZD TKANINA – IZ TOZD TKANINA – IZ TOZD TKANINA – IZ TOZD TKANINA

### PROGRAM DELA IN SMERI DELOVANJA OBEH OO ZS TOZD TKANINA ZA LETO 1983

Predlog programa dela osnovnih organizacij ZS v TO Tkanina temelji na stališčih in sklepih 10. kongresa ZSS in osnovah akcijskega programa za uresničevanje sklepov in stališč 10. kongresa ZSS.

V njem so poudarjene naloge, ki izhajajo iz aktualne družbene problematike, vsebuje pa tudi smeri delovanja obeh OO ZS TO Tkanina za razreševanje problematike znotraj TO kakor tudi na nivoju DO. Večja pozornost je namenjena tudi nalogam, ki po programu za leto 1982 niso bile uresničene ali pa so bile izvedene le delno.

1. Uveljavljanje družbeno-ekonomskih in družbenopolitičnih odnosov ter delegatski odnosi

Svojo aktivnost bomo usmerili v dograjevanje samoupravne organiziranosti združenega dela in urejanje medsebojnih družbeno-ekonomskih odnosov po načelih skupnega prihodka in svobodne menjave dela. Svoje delovanje bomo usmerili v nadaljnjo krepitev samoupravnega položaja delavca, ki izhaja iz ustave, spoštovanja ZZZD in krepitev samoupravnih odnosov znotraj naše TO kakor tudi DO.

2. Sistem družbenega planiranja in njegovo uveljavljanje

Zagotavljanje stabilnega in usklajenega razvoja je možno le, če delavci v TO resnično obvladujejo pogoje pridobivanja in delitve dohodka.

Prizadevali si bomo za čim hitrejšo uveljavitev sistema družbenega planiranja tudi v sadanjih težjih pogojih gospo-

darjenja. Obravnavali bomo vse oblike pridobivanja in razporejanja dohodka ter delitev sredstev za OD.

Spremljali bomo načrtovanje povečanega izvoza na konvertibilno področje.

Zavzemali se bomo, da v TO ne bo prihajalo do izgube, in spremljali uveljavljanje ciljev politike ekonomske stabilizacije.

Spremljali bomo tudi pripravo resolucije za leto 1983/84 ter spremembo in dopolnitev srednjeročnih planskih dokumentov.

3. Uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela

Ob vključitvi v povečano aktivnost za uveljavljanje družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za OD in pa skupno porabo bomo posvetili več pozornosti naslednjim vprašanjem:

– kako poteka uresničevanje gospodarske politike v letu 1983;

– kaj in kako delamo na spreminjanju strokovnih podlag v samoupravnih splošnih aktih, po katerih bo možna boljša stimulacija proizvodnega in kreativnega dela;

– spremljali bomo področje pridobivanja in razporejanja dohodka in rezultate poslovanja oziroma gospodarjenja v TO po kvartalnih.

4. Uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije

Pri uresničevanju nalog za doseganje ciljev gospodarske stabilizacije in ciljev v smislu

ugodnih poslovnih rezultatov tako naše TO, kot tudi DO, bomo posvetili večjo pozornost odgovornemu obnašanju posameznikov pri uresničevanju nalog, hkrati pa vztrajali na bolj odgovornem izvajanju nalog nekaterih organov in organizacij v TO in DO. Več pozornosti bomo posvetili tudi možnostim povečanja izvoza in zmanjševanja uvoza.

Poleg nalog iz prejšnjih štirih točk programa bomo več pozornosti posvetili tudi nekaterim stalnim in strateškim nalogam. Slednje predstavljajo tako imenovani „železni program“.

Naša stalna naloga bo sprotno ocenjevanje razmer med članstvom, aktiviranje članstva za uresničevanje nalog, ki so zajete v programu, in za reševanje problematike, ki bi se lahko pojavila med letom.

Pri uresničevanju nalog bomo sodelovali tako z aktivni ZK kot tudi z ZSMS.

Posebna pozornost bo namenjena uresničevanju tako imenovanega „železnega programa“, ki vsebuje zlasti naslednja tri področja:

– stvarno odločanje delavcev v TOZD o dohodku in njegovem razporejanju in hkrati razumevanju in sprejemanju tako negativnih kot tudi pozitivnih posledic odločanja o dohodku;

– uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela;

– stabilnost medsebojnih odnosov, zakonitost, uveljavljanje avtoritete samoupravljanja, samoupravnega nadzora in samoupravne kontrole.

Ker nekaterih nalog iz lanskega programa nismo uspeli uresničiti, bomo letos usmerili

svoje delovanje predvsem na področja zaposlovanja, izobraževanja ter vzgoje in usposabljanja delavcev, informiranja ter kadrovske politike.

Medtem ko na uresničevanju nalog, ki so bile navedene do zdaj, nismo naredili skoraj ničesar, so bili opazni premiki na področju prehrane delavcev, stanovanjske politike in SLO.

Na področju stanovanjske problematike bomo dali pobudo za reševanje problema solidarnostnih stanovanj.

Z dograditvijo otroškega vrta in adaptacijo prostorov menze bomo uspeli rešiti problematiko s področja otroškega varstva in prehrane delavcev.

Za primerno rešitev nalog s kulturnega področja ter področja oddiha, športa in rekreacije pa bomo spremljali in spodbujali delo komisije s posameznih področij.

Za boljše gospodarjenje je velikega pomena tudi razvijanje inventivne dejavnosti, zato bomo podpirali in spodbujali delovanje komisije, ki zbira in ocenjuje koristne predloge in izboljšave. Komisija in člani podkomisij v delovnih enotah naj bi proučili možnost razpisa natečajev za konkretne naloge na področjih, kjer bi lahko prišlo do ugodnejših rešitev.

ALOJZ ŠTRBENC



# Prostovoljno vojaško usposabljanje žensk v JLA

**Obrambno in samozaščitno usposabljanje delovnih ljudi in občanov**

Na osnovi sklepa koordinacijskega odbora za SLO in DS pri OK SZDL pričenjamo z akcijo evidentiranja mladink – prostovoljk za vojaško usposabljanje v JLA. V prilogi vam pošiljamo PRIJAVO z obrazložitvijo pogojev in trajanja vojaškega pouka žensk. Prosimo, da v vseh OO ZSMS k akciji pristopite vestno in zavzeto, ker bomo le tako lahko pridobili ustrezno število mladink – prostovoljk za usposabljanje v JLA za vojake oziroma rezervne oficirje.

Za pomoč in sodelovanje se obrnite na komite za SLO v TOZD in KS ter šolah, katerih člani ste (po funkciji), tudi predsednike OO ZSMS, oziroma na ostale družbenopolitične organizacije, predvsem pa na Zvezo sindikatov in SZDL.

Prve prijave pričakujemo že do 10. marca oziroma najkasneje do 30. marca 1983.

V zvezi s statusom prostovoljk povzemamo iz dopisa Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo naslednje:

Prostovoljke, ki so v delovnem razmerju, se na podlagi 46. člena zakona o vojaški obveznosti v času vojaškega usposabljanja izenačujejo z moškimi vojaškimi obvezniki. To pa pomeni, da ji vse pravice iz dela

in ob delu v času vojaškega usposabljanja mirujejo (delovno razmerje, nima nadomestila osebnega dohodka, ne vsteva se ji v pokojninsko dobo ipd.). Takšno tolmačenje, žal, še vedno ne rešuje vprašanja, kako s študentkami, ki bi se odločile za šole rezervnih oficirjev (6 mesecev). Po analogiji bi tudi zanje moralo veljati mirovanje pravic, ki izvirajo iz statusa študenta.

Nadalje navajamo pogoje za prijavo ter v kratkem pravice in dolžnosti prostovoljk, in sicer:

– za vojaški pouk se prostovoljno prijavijo ženske, ki ni mlajša od 19 in ne starejša od 27 let;

– na vojaški pouk se ne kličeta nosečnica in ženska, ki ima otroka mlajšega od 7 let;

– Vojaški pouk žensk traja:

- a) za vojake in nižje oficirje 3 mesece

- b) za rezervne oficirje 6 mesecev (3 mesece v šoli in 3 mesece na praktičnem delu – stažiranje v enotah JLA).

– Pred napotitvijo na vojaški pouk se na zdravniških pregledih ugotovi sposobnost žensk za vojaško službo in se jim dredi rod – služba, v kateri bodo opravljale vojaški rok.

– Ženske bodo napotene na vojaški pouk v JLA v letu 1983 (julij in oktober), v letu 1984

(januar, april, julij in oktober) ter v letu 1985 (januar in april).

– Ženska, ki je stopila v JLA zaradi vojaškega pouka, ima vse pravice in obveznosti, predpisane za vojake oziroma gojence šol za rezervne oficirje;

– Ženske, ki z uspehom končajo šolo rezervnega oficirja, bodo napredovale v čin rezervnega podporočnika;

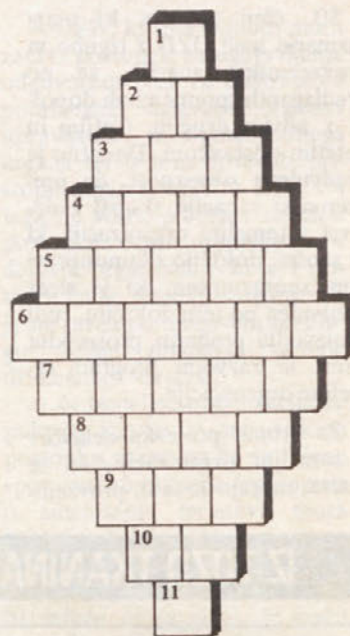
– Ženske, ki so končale vojaški pouk, se razporedijo v vojne enote JLA in teritorialne obrambe na dolžnosti, za katere so usposobljene.

Prijave kandidatke za usposabljanje v letu 1983 in prvi polovici 1984 sprejemajte vse do 30. marca 1983 in jih sprti pošiljajte na OK ZSMS Novo mesto ali neposredno Sekretariatu za ljudsko obrambo pri Skupščini občine Novo mesto.

Če ste v februarski številki pravilno rešili vreteno, ste dobili: 1. K, 2. LK, 3. LAK, 4. TLAK, 5. LAKET, 6. KLE-TAR, 7. KRETA, 8. RETA, 9. REA, 10. RA, 11.!

Pri reševanju vretena vam uredniški odbor želi obilo zadovoljstva po dobro opravljenem delu.

## Vreteno



1. v matematiki znak za osnovo naravnih logaritmov (2,718281...),

2. začetnici imena in priimka slovenskega politika in državnika ter publicista – teoretika (1910 – 1979) – najbližji sodelavec maršala Tita,

3. voditelj kmečkega upora na Angleškem (julij, avgust 1549),

4. cvet po češko,

5. z osnovnimi nitmi tvori tkanino,

6. ime delovne organizacije za organizacijo transporta s sedežem v Ljubljani,

7. dan v tednu,

8. zgornje okončine,

9. pevski zbor,

10. umetni jezik, ki ga je okoli leta 1906 izumil E. R. Foster iz Ohia,

11. osemnajsta črka v abecedi.

### Obrazložitev:

Za vojaški pouk se prostovoljno prijavijo ženske, ki ni mlajša od 19 in ne starejša od 27 let.

Na vojaški pouk se ne kličeta nosečnica in ženska, ki ima otroka mlajšega od 7 let.

Vojaški pouk za ženske se organizira in izvaja, da si pridobijo vojaško znanje in veščine ter da se usposobijo za vojaške in oficirske dolžnosti v oboroženih silah.

Vojaški pouk žensk traja:

– za vojake in nižje oficirje 3 mesece,

– za rezervne oficirje 6 mesecev (3 mesece v šoli za rezervne oficirje in 3 mesece na praktičnem delu – stažiranje v komandah in enotah JLA).

Pred napotitvijo na vojaški pouk se na zdravniških pregledih ugotovi sposobnost žensk za vojaško službo in se jim dredi rod – služba, v kateri bodo opravljale vojaški rok.

Ženske bodo na vojaški pouk v JLA napotene: leta 1983 – julija in oktobra,

leta 1984 – januarja, aprila, julija in oktobra,

leta 1985 – januarja in aprila.

Ženska, ki je stopila v JLA zaradi vojaškega pouka, ima vse pravice in obveznosti, predpisane za vojake oziroma gojence šol za rezervne oficirje.

Ženske, ki so pokazale ustrezen uspeh pri pouku za vojake, bodo napredovale v čin razvodnika, desetarja in nižjega vodnika; ženske, ki so na pouku za rezervne oficirje, v čin podporočnika.

Ženske, ki so končale vojaški pouk, se razporejajo v vojne enote JLA in teritorialne obrambe na dolžnosti, za katere so usposobljene.

CESAR DARJA

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO  
**NOVOTEKS**

Ne pozabimo: brez dobrega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja! Sodelujte v glasilu domače, delovne organizacije!

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO  
**NOVOTEKS**

Sodelujte v glasilu svoje delovne organizacije!

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO  
**NOVOTEKS**

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnje sredo v mesecu v nakladi 2000 izvodov. Glasilo ureja izdajateljski svet: Hinko Šintler (predsednik), Danilo Kovačič (glavni in odgovorni urednik), Jana Jovič, Mojca Peroci, Katica Zuanovič, Brane Drganc, Alojz Štrbenc, Bojan Luzar, Marjan Zalac in Rudi Vlašič. Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10 – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD GRAFIKA; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.